

XVII

ԿՈՒՍՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ
ՅԵՐԿՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
Մ Ա Ս Ի Ն

355(47)

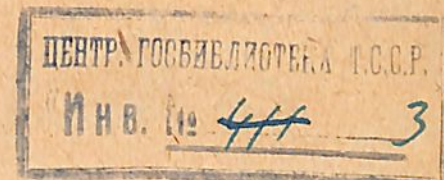
5-23

Պ Ե Տ Ա Կ Ա Ն Հ Ր Ա Տ Ա Ր Ա Կ Զ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

11 MAR 2010

333(4)
5-23

329

XVII ԿՈՒՍՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ
ՅԵՐԿՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
Մ Ա Ս Ի Ն

ԸՆԿ. ԸՆԿ. ՎՈՐՈՇԻՆՈՎԻ
ՏՈՒՆԱԶԵՎՍԿՈՒ
ԲՈՒԴՅՈՒՆՈՒ
ԲԼՅՈՒՆԵՐԻ
ՀԱՌԵՐԸ

Պ Ե Տ Հ Ր Ա Տ Ռ Ա Զ Մ Հ Ր Ա Տ Բ Ա Ժ Ի Ն

13 AUG 2015

40.895

Պատ. խմբագիր՝ Մ. Դավթյան
Տեխ. խմբագիր՝ Տ. Խաչվանյան

43384-63

Սրբաբրինար Ս. Փարսադանյան յեկ Մ. Գեյյան
Դիվան 8512 (բ). Հրատ. 914. պատվեր 614 տիրաժ 10000
Պետերբուրգի տպարան—Յերեվան

Հանձնված է արտադրության 3 ապրիլի 1934 թ.
Ստորագրված է տպագրելու 14 ապրիլի 1934 թ.

Ռազմածովային ժողկոմ յեկ Հեղ. Ռազմ. Խորհրդի նախագահ
ԸՆԿ. ՎՈՐՈՇԻԼՈՎ

ԱՎԵԼԻ ՈՒԺԳԻՆ ԹԱՓՈՎ ԱՄՐԱՑՆԵՆՔ ՅԵՐԿՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

(ԸՆԿ. ՎՈՐՈՇԻԼՈՎԻ ՃԱՌԸ 17-ՐԴ ԿՈՒՍԶԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ)

Ընկերներ, մեր կուսակցութեան 17-րդ համագումարը պատմութեան մեջ կնշմիր իբրև սոցիալիզմի մեծ հաղթանակների, բոլշևիկյան միասնութեան առաջին համագումար: Այնպիսի համագումար, ինչպիսին այս համագումարն է, մեր կուսակցութեանը դեռ չի ունեցել: Այնպիսի հաղթանակներ, ինչպես նրանք, վորոնց մասին զեկուցում եր մեր առաջնորդ ընկ. ՍՏԱԼԻՆԸ, մենք յերբեք չենք ունեցել:

Յերկար չգլթայով մեր հիշողութեան մեջ վերա-կանդնովում են մեր կուսակցական համագումարները: Դժվար ենրանց մեջ նշել թեկուզ մի համագումար, վորն իր միաձուլութեամբ, բոլշևիկյան միասնութեամբ նման լինի այս համագումարին: Նույնիսկ մեծ Լենինին, մարդկային նոր պատմութեան այդ հանճարեղ ճարտա-րասէտին, չհաջողվեց կուսակցական համագումարնե-րում ձեռք բերել իսկական, լրիվ, անվերապահ միաս-նականութիւն: Վորքան յեռանդ, կամք, վորքան թան-կազին ուժ է ծախսել մեր Իլյիչը այն մարդկանց դեմ պայքարում, — վորոնց անունները Լենինի անվան կող-քին հիշատակելն այժմ սրբապղծութիւն է, — վորպեսզի համագումարներում և նրանցից հետո կուսակցութեանը լինի միասնական, մարտունակ, մարքսիստորեն կայուն, լենինորեն ամրակուռ:

Տաս տարի առաջ մեռավ Լենինը: Նրա պատմական աշխատանքի ամբողջ ծանրութիւնն ընկավ նրա աչա-վերտի, ընկերոջ, հավատարիմ զինակցի, Ստալինի ու-

սերին (ծափահարություններ)։ Ստալինը չտատանվեց, նա չվախեցավ կուսակցութեան, պրոլետարիատի, ամբողջ աշխարհի բանվորների առաջ կանգնած չտեսնված խնդիրների դժվարություններից։ Կուսակցութեան անունից առաջնորդի դադաղի առաջ յերդվեց կատարել նրա պատգամները և, բարձր պահելով Լենինի դրոշը, կուսակցութեանը, պրոլետարիատին ու ԽՍՀՄ-ի ժողովուրդներին առաջ տարավ դեպի պայքար հանուն նոր հաղթանակների, հանուն մեծ փառքի։

Հարկ չկա հիշատակել այն հսկայական դժվարություններն ու ծանր արգելքները, վորոնք կանգնած էին կուսակցութեան առաջ՝ սոցիալիզմի շինարարութեան համար այդ հերոսական պայքարի ճանապարհին։ Բոլոր այդ դժվարությունները հետ են թողնված, այդ բոլորը յերեկվա օրն եր։

Բոլոր ոպողիցիաները, յենինիզմի թշնամիների բոլոր հակահեղափոխական լիտանձգությունները կուսակցութեանը, Ստալինի դեկավարութեամբ, ջախջախեց ժամանակին և անողորմ կերպով։ Կուսակցութեանը մեր յերկրում սոցիալիզմ եր կառուցում, միաժամանակ մաքրվելով իր շարքերի ամեն տեսակի հակահեղափոխական կեղտից։ Կուսակցութեանն աճեց ու ամրացավ սոցիալիստական շինարարութեան հաղթանակների և նվաճումների աճումով։ Այդ ջանքերի արդյունքը այն փայլուն հաջողություններն են, վորոնց մասին զեկուցեց համագումարում մեր Ստալինը։

Մեր կուսակցութեան միասնականութեանը, վորը ձեռք ե բերվել պայքարի ու հաջողությունների գնով, ապահովեց վոչ միայն մեր սոցիալիստական ինդուստրիայի, կոլեկտիվ տնտեսութեան, պաշտպանութեան, տրանսպորտի և կուլտուրայի շինարարութեան մեջ արագ շարժումը դեպի առաջ։ Կուսակցութեան միասնութեանը համախմբեց, միաձուլեց մեր յերկրի աշխատավոր մասնաներին, կազմակերպեց նյութապես ու հոգեպես մեր յերկրի ամբողջ ժողովրդին։ Կուսակցու-

թեան միասնութեանն ամենաբարեբար կերպով ե ազդել և ազդում մեր միջազգային դրութեան վրա։ Մեր կուսակցութեան ուժը, միաձուլութեանը հաշվի եյին առնելով վոչ միայն միջազգային պրոլետարիատի կողմից, վոչ միայն յեղբայրական կուսակցությունների կողմից, — այդ ուժը լրջորեն հաշվի յեր առնվում նաև մեր դասակարգային հակառակորդների կողմից, Խորհրդային Միութեան հետ իրենց փոխհարաբերութեան մեջ։

Ընկերներ, մենք հսկայական հաջողություններ ենք ձեռք բերել սոցիալիստական շինարարութեան բոլոր բնագավառներում կուսակցութեան թշնամիների դեմ դաժան պայքար մղելով, դրա վրա մեծ ուժ և ժամանակ ծախսելով։

Այժմ, յերբ մենք մեր ամբողջ եներդիան և կամքը, մեր ամբողջ բանվորական ժամանակն ամբողջապես փոխադրել ենք շինարարութեան գործի վրա, սոցիալիզմի հետագա հաջողությունների համար պայքարի վրա, — մեր աշխատանքի արդյունքները տասնապատիկ ավելի կլինեն, նրանք ամեն օր ավելի և ավելի նկատելի կդառնան։

Մեր յերկրին, մեր պրոլետարիատին, մեծ լենինյան կուսակցութեանը, վորին առաջնորդում ե Կենտրոնական Կոմիտեն պողպատե ՍՍԱԼԻՆԻ գլխավորութեամբ, մեծ ապագա յե պատկանում։ Որ-որի վրա, յուրաքանչյուր նոր հաղթանակով մենք ավելի կմոտենանք այդ լուսավոր ապագային, կիրականացնենք այն մեր ամենորոյա կյանքում, կդարձնենք այն կենդանի սոցիալիստական իրականութեան։

Ընկերներ, նախքան անցնելն այն հարցերին, վորոնք, ինչպես յես գգում եմ, ամենից ավելի յեն ձեզ զբաղեցնում (ուրախ ծիծաղ, ծափահարություններ), թույլ ավելք ինձ, ոգտվելով Մոսկվայի կազմակերպութեան կողմից համագումարի պատգամավոր լինելու իմ իրավունքից (աղմկալից ծափահարություններ) կանդ

առնել յերկու հարցի վրա, վորոնք մեր կուսակցութեան աշխատանքի ամենակարեւոր, ամենալուրջ հարցերն են հանդիսանում, այն է՝ գյուղատնտեսութեան և տրանսպորտի հարցերի վրա:

1. ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿԻ ԱՃՄԱՆ, ԼԱՎ, ՁԻՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յես հիշում եմ, ինչպես վեց տարի առաջ մի անգամ մենք Ստալինի հետ մտանք Սերգոյի բնակարանը և նրա մոտ պատահեցինք համաշխարհային անուն ունեցող մի խորհրդային գիտնականի: Ստալինի հետ զրույցի ժամանակ այդ գիտնականը մի քիչ դովեց մեզ սոցիալիստական շինարարութեան ասպարիզում ձեռք բերած հաջողութիւնների համար, բայց և անմիջապես հետո ասաց. — «Բայց ահա, ինչ վերաբերվում է գյուղացիութեանը, հողագործութեան հարցերին, ինձ թվում է այստեղ դուք գլուխ չեք հանի»: Ստալինի հարցին, թե ինչու յե նա այդպես կարծում, գիտնականը հայտարարեց, թե նա լավ է ճանաչում գյուղացիներին, վոր «գյուղացին իր ելութեամբ, հոգեբանութեամբ, իր ամբողջ պատմութեամբ պիտանի չե սոցիալիստական կազմակերպման համար: Գյուղացին սեփականատեր է, նա ամուր կառչել է իր կենցաղին»: Ընկ. Ստալինը պատասխանեց. «Թերեւս մի բան դուրս գա»: Յեւ դուրս յեկավ, ընկերներ: Ամբողջ աշխարհն այժմ գիտե, վոր մեզանում վատ դուրս չեկավ կոլտնտեսային, խորհրդատնտեսային շինարարութեանը, այդ մեր կուսակցութեան մեծագույն հաղթանակն է, կոմունիզմի մեծա-գույն հաղթանակը: Այդ գիտեն կոլտնտեսային միլիոնավոր մասսաները, վորոնք բանվորների հետ միասին կառուցում են սոցիալիստական տնտեսութիւնը մեր յերկրում: Հազիվ թե այժմ կասկածի նաև մեր հարգելի գիտնական զրուցակիցը, վոր վատ գիտեր մարքսիզմի լենինիզմի գիտութիւնը, և դրանից ավելի լավ չեր ճանաչում մեր կուսակցութեանը:

Իհարկե, մենք դեռ չենք լուծել բոլոր խնդիրները. բայց և մյուս կողմից մենք պարտավորութիւն չենք վերցրել ձեռքի մեկ շարժումով բազմամիլիոն մենատնտես, աղքատ (մեծ մասամբ) գյուղացիական տնտեսութիւնները վերափոխել ծաղկող կոլտնտեսութիւնների: Արդեն այժմ գյուղատնտեսութիւնը պահանջում է մեր կուսակցութեանից և կաշահանջի դեռ շատ և շատ յեռանդ, վորպեսզի նրան իսկապես, լիովին կազմակերպի սոցիալիստական բազայի վրա, ապահովի այն ամենն ինչ անհրաժեշտ է սոցիալիզմի հետագա զարգացման համար մեր յերկրում: Այդ անվիճելի յե: Սակայն այն, ինչ մենք արել ենք, ինչ վոր արդեն ձեռք ենք բերել, — այդ ամենակարեւորն է, հիմնականը, ամենագիտարինը: Գյուղացիական տնտեսութիւնը ներկայումս կանգնած է հաստատ սոցիալիստական ճանապարհի վրա:

Հացահատիկային պրոբլեմը լուծված է. տեխնիկական կուլտուրաների զարգացման ասպարիզում վորոշակի վերելք է նկատվում. թեկուզ յերկրի պահանջները հեռու յեն դեռ բավարարված լինելուց, սակայն այդ արդեն պրոբլեմ չի հանդիսանում: Հարկավոր է աշխատանք, ճնշում, և ուրիշ վիճինչ: Այժմ հարկավոր է ամենայն լրջութեամբ ձեռնամուխ լինել այն գործին, վորի վրա ընկ. Ստալինը միանգամայն ճիշտ կերպով, լենինյան ամենայն սրութեամբ բեռեց մեր ուշադրութիւնը, այն է՝ ձեռնամուխ լինել անասնապահութեան գործին:

Ինձ թվում է, վոր նույնիսկ այստեղ հանդես յեկող ճառախոսները, վորոնց կարծեք թե քիչ ժամանակ չեք տրվում արտահայտվելու համար, անբավարար ուշադրութիւն նվիրեցին այդ ցավոտ հարցին: Մենք յերբեք չենք կարծել, վոր բազմամիլիոն գյուղացիութեանը կարելի յե սոցիալական մեկ տնտեսաձևից մյուսը փոխադրել առանց վորեւ տնտեսական վնասի, այդ թվում

նաև անասնապահության ասպարիզում: Վոչ վոք այդ-
պիսի բան չի յենթադրել: և վերջապես այդ վոչ մի
դեպքում չէր կարող մեզ յետ պահել ամենադատան
պայքար մղելուց կոլեկտիվացման համար, գյուղացիա-
կան տնտեսությունը կոլտնտեսային նոր ռեւերի վրա
փոխադրելու համար: Մենք գիտեցինք, վոր վնասները
փոքր չեյին լինի, բայց դործը ճիշտ դեկավարելու, տե-
ղերում ճիշտ կադմակերպելու դեպքում այդ վնասներն
ավելի քիչ կլինեյին: Տեղական աշխատողները և առա-
ջին հերթին Հողփողկոմատը, իմ խորը համոզմունքով,
չեն արել այն ամենը, ինչ անհրաժեշտ էր անել դոնե մի
տարի առաջ անասունների թվի կրճատումը դադարեց-
նելու համար:

Մենք միլիոնավոր ռուբլիներ ծախսեցինք մեր սո-
ցիալիստական ինդուստրիայի վրա, այդ թվում հար-
յուրավոր միլիոններ՝ արտասահմանից մեքենաներ,
գազգյահներ և այլ սարքավորում ներմուծելու վրա:
Մենք զրկում եյինք մեզ, վորպեսզի կենդանացնենք մեր
Փարբիկներն ու դործարանները, վորպեսզի հնարավո-
րություն տանք նրանց կառուցելու իրենց մեքենաները
և դրանով իսկ առաջ մղելու մեր սոցիալիստական ին-
դուստրիայի շինարարությունը: Մենք միլիարդ ռուբ-
կծախսենք. բայց յես կարծում եմ, վոր մենք չենք կա-
րող, իրավունք ել չունենք արտասահմանյան վալյու-
տայի և վոչ մի միլիոն ծախսել արտասահմանից անա-
նում բավական մեծ են գյուղատնտեսության վոչ միայն
հեռանկարները, այլև ռեսուրսները հնարավորությունները՝
այդպիսի չքեղություն թույլ չտալու համար: Մենք
պետք է ունենանք և կարող ենք ունենալ մեր սեփական
խորհրդային կոլտնտեսային-խորհանտեսային վոչ-
խարը, խողը, կովը, ձին և այն ել ունենալ այնպիսի
բանակությամբ, վորն անհրաժեշտ է մեր տնտեսությունը

դարգացնելու համար, յերկրի պաշտպանության հա-
մար:

Մենք համենայն դեպս, մի փոքր զգում ենք անա-
սունների թիվը պակասելու հետևանքները, առկա յե և՛
բրդի պակասը և՛ կաշվի պակասը և՛ մսի պակասը: Վեր-
ջինս հենց ավելի պակաս կարևոր հարց է, վորովհետև
յեթե մենք զարկ տանք մանր անասնապահությանը,
սեղմենք բոլոր լծակները՝ զարգացնելու համար թռչնա-
բուծությունը, ճագարաբուծությունը և խոզաբուծու-
թյունը, ապա մսի պրոբլեմը կլուծենք ամենակարճ ժա-
մանակում: Հատկապես սուր է դրված այժմ ձիու հար-
ցը: Այդ դործով անհրաժեշտ է զբաղվել անմիջապես և
զբաղվել ինչպես հարկն է, բոլշևիկորեն:

Կուսակցության Կենտկոմն ամենալուրջ ուշադրու-
թյունն է նվիրում ձիերի հարցին: Այն ամենն, ինչ կա-
տարվում է ձիերի պահպանման, նրանց հետագա վե-
րարտադրման, ձիու ճիշտ խնամքի ու ոգտագործման
ուղղությամբ, այդ ամենը բղխել է Կենտկոմից: Միու-
թենական Հողփողկոմատը և հանրապետությունների
Հողփողկոմատները քիչ բան են արել՝ և այժմ ել քիչ
բան են անում ձիու պահպանման, նրա վերարտադրու-
թյան համար պայքարելու ուղղությամբ: Քիչ է. ամեն
ինչ չի արված: Յեվ թեկուզ վորոշ տեղերում արդեն
խելքի յեն յեկել ձիու պրոբլեմն իրենց ջանքերի առար-
կան, իրենց աշխատանքի մի մասն են դարձրել: Այնու-
ամենայնիվ ձիերի թիվը դեռ չարունակվում է կրճատ-
վել: Վո՞րտեղ է թագնված դրա պատճառը. բանն ի՞ն-
չումն է: Յես կարծում եմ, վոր գյուղում հակահեղափո-
խական տարբերի վնասարարական դործունեյությունից
բացի, հանցանքի մի մասն ընկնում է նաև Հողփողկոմա-
տի սխտեմի աշխատողների վրա, վորոնք մի ժամանակ
բարյացակամորեն եյին վերաբերվում, կարելի յե ասել,
ուղղակի վնասարար այն «տնտեսությանը», թե գյուղա-
տնտեսության մեքենայացումը, տրակտորների ու կոմ-

միայն մատղաշների պահպանման և աճեցման հաշվին: Այդ տարրական բան է: Հարկավոր է վերջ դնել հորթերի մորթելուն: Բավական չի հորթին կերակրելը, վորը մենք այնքան ել չենք կարողանում կատարել: Անհրաժեշտ է նրան հետադաշում պահպանել, աճեցնել: Մեզ մոտ դժբախտաբար հորթերին կերակրում են, վոր պեսզի հետո առանց մտածելու մտացու դարձնեն: Ճիշտ է, ընկեր Միկոյանը պարտավոր է մթերել միտը պլանով նախատեսելով քանակության համաձայն, սակայն այդ պլանները կարելի չէ կատարել առանց մատղաշներին վոջնացնելու, հոտի վերականգնման հիման վրա: Այդքան հորթեր մթերել, նշանակում է այդ քանակությամբ կովերից, յեզներից զրկվել: Հորթերի պահպանությունը մեր հոտի աճման կարևորագույն պայմանն է. այդ հարկավոր է հաստատ հիշել:

Յես հավատացած եմ, վոր անասնապահության հարցը, վորն այնպես սրությամբ դրեց ընկ. Ստալինը, ներկայումս դառնում է ամենամարտական հարցերից մեկը և վոր այդ հարցը, ինչպես և մյուս հարցերը, կուսակցությունը կընձի ամենակարճ ժամանակում:

2. ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԸ ԶՊԵՏՔ Ե ՅԵՏ ՄՆԱ.

Յերկու խոսք տրանսպորտի մասին:

Ընկեր Ստալինն իր գեկուցման մեջ մեր ուշադրությունը հրավիրեց այդ հարցի վրա, մատնանշելով, վոր տրանսպորտը հանդիսանում է նեղ տեղ, և վոր նա արդեն հետագա աճումը: Յես այսոր ուշադրությամբ լսեցի ընկ. Անդրեյեվին: Շատ ներողություն եմ խնդրում Անդրեյ Անդրեյեվից, մեզ, Գաղբյուրոյի անդամներին համար գուցե բոլորովին տեղին չէ այստեղ վիճաբանել, յեւույթն իմ վրա թողեց պրոֆեսորի դասախոսության

տպավորություն (աշխուժություն դահլիճում): Հրաշալի դասախոսություն ուսանողների համար (բացականյություններ— «նիշտ է»): Բոլորին ել հետաքրքիր երլսել այդպիսի հանգիստ տոնով կատարված հաղորդումը տրանսպորտում այսոր գոյություն ունեցող դրության մասին և թե ինչ պետք է անել և այլն: Բայց իմ կարծիքով պետք եր յերկաթուղային տրանսպորտի մասին մի քիչ այլ կերպ խոսել (բացականյություններ. «նիշտ է», ծափեր): Ի լրացումն ընկ. Անդրեյեվի ասածին թափութվածության, անկադմակերարվածության մասին, պետք եր ասել նաև, թե վորտեղից է նա բղխում, իսկ գլխավորը՝ յե՞րբ տրանսպորտում յեղած այդ թափթըվածությունը, անկադմակերարվածությունն ու այլ խայտառակությունները, յե՞րբ պետք է վերջապես նրանք վերացվեն:

Կան ամեն տեսակի դժվարություններ: Թեկուզ վերցնենք նույն այդ անասնաբուծության հարցը, վորին մասին յես հենց նոր խոսեցի: Դա իրոք շատ մեծ դժվարություն է, վորին լուծումը ժամանակ ու հսկայական ջանքեր կպահանջի: Տրանսպորտում դրությունը միանդամայն այլ է: Կենտրոնական Կոմիտեն տրանսպորտին միշտ մեծ ուշադրություն է նվիրել և այժմ թերևս ավելի շատ է զբաղվում նրանով, քան վորևէ այլ հարցով: Ընկ. Կադանովիչը Կենտկոմի հանձնարարությամբ իր ժամանակի դրեթե հիսուն տոկոսը նվիրեց տրանսպորտին: Յերկաթուղայինները չեն կարող գանգատվել կուսակցության կողմից նրանց ցույց տրված անբավարար ուշադրության համար: Սակայն կուսակցությունն իրավունք ունի և պարտավոր է նրանց լուրջ հաշիվ ներկայացնելու:

Տրանսպորտում անկասկած նվաճումներ կան, սակայն նրանք այն աստիճան փոքր են, վոր ընկ. Ստալինն այստեղ, համադրումարում ընդգծեց, վոր տրանսպորտը հանդիսանում է այն նեղ տեղը, վորին սկսում է դեմ առնել մեր ամբողջ ժողովրդական տնտեսությունը:

մում տրանսպորտը՝ և վոչ միայն յերկաթուղային, այլև ամեն տեսակի տրանսպորտը՝ հսկայական դեր կխաղա: Ահա այս տրանսպորտի ասպարիզում աշխատող ընկեր- ները չեն հասկանում, ինչպես նրանք չեն հասկանում նաև իրենց անձնակազմի անթույլատրելի, խայտառակ հոսունությունը: Որինակ՝ 1932 թվականին փոխվել է, քարշի և շահագործման դժի աշխատողների 30,6 տոկոսը: Իսկ 1933 թվականին այդ տոկոսը հասավ 42-ի: Մի՞թե սրանք ամոթալի թվեր չեն: Ժամանակն է ըմբռնե- լու, վոր բոլոր տեսակի հիվանդություններն ու ցավերը տրանսպորտում, կազմակերպվածության, կարգապահ- հության ու նախաձեռնության բացակայությունը, միանձնյա ղեկավարության բացակայությունը, պատասխանատվությունից վախենալը, անթույլատրելի հոսունությունը— այս բոլորը ծանր բեռի նման կախվել են մեր ժողովրդական տնտեսության վրաքերից:

Սխալ կլինե՞ր ասածներիցս այնպիսի յեզրակացու- թյուն անել, թե յերկաթուղային տրանսպորտում չկան հիանալի, կարգապահ, իրենց գործը չավ իմացող, կուսակցությանն անսահման նվիրված մարդիկ: Վո՞չ, այդ պիսի մարդիկ կան և կան բավական թվով: Դուք կարծում եք, թե մենք չենք ճանաչում այդ մարդկանց: Ճանաչում ենք, շատ լավ ենք ճանաչում այդ իսկական հարվածայիններին, բոլոր նրանց, ովքեր արյուն-ար- ցունք են թափում տեսներով այն ամենը, ինչ կատար- վում է տրանսպորտում: Սակայն յերկաթուղային տրանսպորտի ներկա անկարգության պայմաններում նրանք զգալի չափով անգոր են: Ավելին. նույնիսկ քաղ- բաթինները, վորոնց հիմնական խնդիրներից մեկն է հա- մախմբել հարվածայիններին, կազմակերպել նրանց և նրանց ղեկավարությունը, քաղբաթինները նույնիսկ ընկնելով յերկաթուղային տրանսպորտի մթնոլորտը, այնպես չեն աշխատում, ինչպես նրանք կոչված են աշ- խատելու: Կոմունիստ յերկաթուղայինները, այդ թվում նաև քաղբաթին աշխատողներն՝ իրենց աշխատանքի

հիմնական հարցերը նույնիսկ լրջորեն, կոնկրետ կերպով ու բուռն իկորեն չեն կարող դնել:

Սրդարեւ. կուսակցությունը յերկաթուղային տրանսպորտին քաղբաթիններ տվեց քիչ ավելի ուշ, քան ՄՏԿ-ներին ու խորհանտեսություններին: Տեսե՛ք, թե ինչպիսի տարբերություն կա նրանց միջև: Խորհանտե- սությունների ու ՄՏԿ-ների քաղբաթինները և տրան- սպորտի քաղբաթինները բոլորովին տարբեր հիմնարկ- ներ են (ձայներ՝ «ճիշտ է»): Ձեզ համար վիրավորա- կան չլինի, յերկաթուղային քաղբաթինների ընկերներ: Յերբ ծանոթանում ես, թե ինչով է զբաղված տրանս- պորտի քաղբաթին աշխատողը, յերբ կարդում ես, թե ի՞նչպես է ղեկավարել նա, ինչպես դուրս է քշել վոմանց, աշխատանքի յե դրել մյուսներին, առաջ շարժել վա- դոնները, քշել շոգեքարշերը, ապա և՛ ծիծաղե՞ք դալիս և՛ տխրում ես: Յեթե տրանսպորտում քաղբաթիններն և՛ առավելապես զբաղվեն դրանով, յեթե նրանք փոխարի- անվելապես ղեկավարներին, ապա մենք այն- նելու լինեն միանձնյա ղեկավարներին, ապա մենք այն- քան կարգի չենք բերի տրանսպորտը, վորքան կքայքա- յենք (ծիծաղ, ծափեր): Մի բան պարզ է, վոր քաղբա- Թինները դեռ չեն գտել աշխատանքի անհրաժեշտ մե- թողներ ու ձևեր, ուստի և չի զգացվում նրանց բարերար ազդեցությունը:

Քաղբաթինները պետք է զբաղվեն—ինչպես ասում ենք մենք մեզ մոտ բանակում—ոպերացիայի քաղաքա- կան ապահովությամբ (ձայներ «ճիշտ է», ծափեր): Տրանսպորտը, ինչպես թրդեն ասացի, վոչ թե պատե- րազմող, բայց գործող բանակ է:

Քաղբաթինները պարտավոր են նախ ուսումնասիրել գործը, հասկանալ, ապա, առանց շտապելու, անհրա- ժեշտ միջոցներ ձեռք առնել տրանսպորտի բոլոր ոպերա- ցիաներն ապահովելու համար: Դրա համար նախ և ա- ռաջ ու առաջին հերթին պետք է կազմակերպվեն կաղ- մակերպիչներն ու ղեկավարները: Այդ ղեկավարները պարտավոր են կազմակերպել յերկաթուղայինների ամ-

բողջ անձնակազմը, ամբողջ մասսան: Պարտավոր են հոգ տանել նրանց մասին, ծանոթ լինել նրանց կյանքին, գիտենալ նրանց կարիքներն ու պահանջները: Ապա՝ քաղ-բաժինները պարտավոր են սահմանել աշխատանքի իրական և վոչ թե թղթային կարգապահություն վերից, անպայման վերից վար: Այդ ամենը տակավին գոյություն չունի տրանսպորտում: (Ծափահարութուն): Այդ բոլորը պետք է կատարվի ինչ գնով ել լինի և կկատարվի, յեթե մենք կուսակցության ամբողջ ուժով, նրա ամբողջ հզորությամբ ու հեղինակությամբ ոգնենք յերկաթուղային տրանսպորտին: Ասենք, քանի վոր ընկ-Ստալինն ինչպես հարկն է ձեռնամուխ և լիքում տրանսպորտին. ապա այստեղ արդեն ընկերներ, համաքը մի կողմ՝ (յերկարատե ծափեր):

Թույլ տվեք անցնելու պաշտպանության հարցին:

3. ԽՍՀՄ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԱՄՐԱՑՈՒՄԸ

Մեր կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեն, ամբողջ կուսակցությունը, շարված աշխատել է սոցիալիզմի կառուցման բոլոր բաղադրիչի հարցերի վրա, և վոչ մի վայրկյան չի անտեսել, վոր անհրաժեշտ է մշտապես հոգ տանել խորհրդային սահմանների պաշտպանության մասին, Բանվորադուղացիական Կարմիր բանակի շինարարության և ամբողջ պաշտպանության գործի մասին: Վորպես մեր այդ ընդհանուր աշխատանքի արդյունք, մենք այսօր ունենք միանգամայն ժամանակակից, սոցիալիզմի գործին նվիրված, ամրակուռ, մի խոսքով՝ լավ բանակ: Մեր զինված ուժերը կատարելապես համապատասխանում են մեր յերկրի զարգացման մակարդակին, մի յերկրի, վորի բոլոր զարգացումից վոչ մի քայլ հետ չեն մնացել և չեն չհամարձակվի հետ մնալ վոչ մի քայլ:

16-րդ և 17-րդ կուսամագումարների ժամանակամիջոցում հսկայական աշխատանք է կատարվել Կար-

միր բանակի արմատական վերակառուցման բնագավառում: Այդ շրջանում բանակը կատարելապես վերածնվեց, դառնալով կարծես սկզբունքորեն այլ բանակ՝ սպառազինության վորակի ու քանակի, կազմակերպչական կառուցվածքի և իր շարքերի մարտական պատրաստության տեսակետից:

Յեւ իրոք, 1930 թվականին մենք դեռ չունեյինք կովի մի շարք միջոցներ, իսկ այն, ինչ վոր ունեյինք, հնացած էր, սակավ պիտանի՝ բուրժուական բանակների ռազմական տեխնիկայի զարգացման մտքով: Ճիշտ է, մեր այն ժամանակվա տեխնիկական փոքր հնարավորությունների պայմաներում, մենք միշտ արել ենք այն ամենը, ինչ վոր ի վիճակի յենք յեղել անելու, վորպեսզի Կարմիր բանակը պատրաստ և ընդունակ լինի հետ մղելու թշնամուն, յեթե նա վոտնձգություններ անի մեր տերրիտորիայի դեմ: Յեւ յես կարող եմ ձեզ ասել, վոր մենք ռազմական գործիչներս, մեր ղեկավար Կենտրոնական Կոմիտեն, յերբեք վոչ վորի չենք խաբել, յերբ ամբողջ աշխարհին հայտարարել ենք, թե մեր բանակը մարտունակ է, թե անհրաժեշտ դեպքում նա իր կրծքով պաշտպան կկանգնի իր յերկրին և կպաշտպանի նրան: Դա Ֆրազ չեր... (ծափեր): Դա բուլլեիկյան ճամարտություն էր: Բայց ինչպես արդեն ասացի, այն ժամանակները բանակը համեմատաբար թույլ էր զինված, մեր բոլոր հույսերը դրել էյինք գլխավորապես մեր մարտիկների, հրամանատարների ու քաղաշխատողների սոցիալիզմի գործին ցուցաբերած անհուն նվիրվածության վրա, մեր կազմակերպվածության, մեր մարտական հեղափոխական կարգապահության վրա, ամբողջ բանակի, ամբողջ աշխատավոր ժողովրդի միահամուռ ձրդման վրա՝ ինչ գնով ել յինի պաշտպանելու իր սոցիալիստական հայրենիքը (ծափեր): Այժմ, կրկնում եմ՝ գրությունը շատ է փոխվել: Այսօր Կարմիր բանակն իրավամբ կարող է պարծենալ իր զինվածությամբ, իր տեխնիկական հագեցվածությամբ (ծափեր):

Մեծ հաջողութիւններ ենք ձեռք բերել նաև ճարտարագիտական զորքերի տեխնիկական հազեցման տեսակետից:

ՄԵՐ ՌԱԶՄՈՂԱՅԻՆ ՈՒԺԵՐԻ ՄԱՍԻՆ:

Ինչպես գիտեք, մենք վատ ավիացիա չունեինք արդեն 1930 թվականին: Զենքի այդ կարևորագույն նոր տեսակին մենք ինչպես հարկն է ձեռնամուխ ենք յեղել մի քանի տարի ավելի առաջ, քան կարողացել ենք սլաշքար սկսել ռազմական տեխնիկայի մյուս բոլոր ամբողջներին նույնպես տիրապետելու համար:

Այն, ինչ վոր ունեյինք մենք ողային ուժերի ասպարիզում 3—4 տարի առաջ, չէր կարող բավարարել մեզ: Ողանավերի տեսակների հարաբերակցութիւնը մեր ավիացիայի մեջ ձեռնառու չէր: Շատ բարձր էր հետախույզ ինքնաթիռների տեսակարար կշիռը, վոչ թե նրա համար, վոր անհրաժեշտութիւն, այլ, կարիք ունեյինք, վորովհետև այլ ողանավեր մենք համարյա չգիտեինք կառուցել: Մենք համարյա չունեինք ռաբակոծող ավիացիա, շատ քիչ ունեյինք կործանիչներ: Անհրաժեշտ էր ստեղծել ավիացիայի զանազան տեսակների ավելի կանոնավոր և նպատակահարմար հարաբերակցութիւն մեր ողային ուժերի ներսում: Հարկավոր էր միջոցներ ձեռք առնել, վոր արդյունաբերութիւնը մեզ տար վոչ թե այն, ինչ վոր կարող էր, այլ այն ինքնաթիռները, վորոնք հարկավոր են մեզ, նախ և առաջ՝ մարտական, ակտիվ ավիացիա—ծանր ռաբակոծներ, կործանիչներ, գրոհիչներ:

Բացի դրանից, մեր ավիացիան իր վորակական ցուցանիշներով բավական հիմնավորապես էր յետ մնում իր բուրժուական «յեղրայրակիցներից», յետ էր մնում մի մանակամիջոց է:

Հիմ. Ստալինը հատուկ ուշադրութեամբ հետևում

էր մեր ռազմողային ուժերի հազեցվածութեան ու նրանց վիճակին:

Նա հանդիպտ չէր տալիս վոչ Սերգոյին, վոչ Կադանովիչին, վոչ Պոստիշեվին, վոչ էլ այդ ժամանակներն այդ դործի համար պատասխանատու մյուս ընկերներին, էլ չէմ խոսում մեր, մեղավորներին մասին, և՛ թափանցելով դործի բոլոր մանրամասնութիւնների մեջ, առանձնապես արագ տեմպեր էր պահանջում մեր ավիացիայի վերակառուցման ասպարիզում:

Կուսակցութեան 16-րդ համագումարից հետո անցած ժամանակամիջոցում մեր ռազմածովային ուժերն անմնացելի դարձան: Մենք ստեղծեցինք ռաբակոծման հզոր ծանր ավիացիա, կարողացանք բարելավել ավիացիայի մյուս բոլոր տեսակները:

Զգալիորեն բարելավվեց մեզ ցանկալի ուղղութեամբ ինքնաթիռների տեսակների հարաբերակցութիւնն ողային ուժերի կազմում:

Անվիճելի յեն մեր հսկայական նվաճումներն ավիոչինարարութեան ասպարիզում, բայց հարկավոր է վորոչ բաներ լրացնել ու բարելավել մեր ավիացիոն արդյունաբերութիւնը, առաջին հերթին՝ մոտորների արտադրութիւնը: Մոտորաչինութիւնը շատ բարդ արտադրութիւն է, թերևս մեր մեքենաչինութեան ամենադժվարին մասն է: Մենք ստեղծեցինք նոր, հիանալի մոտորաչինական դործարաններ: Այժմ մեր արդյունաբերութիւնը արտադրում է շատ մոտորներ. բայց վորպեսզի մեր ավիացիայի վոչ մի բնագավառը չգիջի ոտարերկրյա լավագույն տիպարներին, հարկավոր է մեր ինքնաթիռները յիովին ապահովել համապատասխան վորակի մոտորներով:

Պետք է ավելի արագորեն յուրացնել նոր, կատարելադործված մոտորների արտադրութիւնը: Պետք է առաջ մղել մեր գիտահետազոտական ինստիտուտների աշխատանքը մոտորների ասպարիզում: Անպայման պետք է կազմակերպել դործարանների կառուցողական բյուրոներին աշխատանքը:

ցով մենք արդեն պատել ենք վոչ միայն մեր արեւմտյան սահմանը՝ Լադոգայի լճից մինչև Սև ծովը, այլև մեր սահմանի ամենից ավելի սպառնալիքի յենթակա ուղղութիւնները մեր Հեռավոր Արեւելքում և Արեւելյան Սիբիրում: Յես նկատի ունեմ նաեւ մեր կատարած զգալի աշխատանքը ԽՍՀՄ-ի ամերիկայի ամրացման ասպարիզում, Սև ու Բալթիկ ծովերում, Մուրմանսկի շրջանում, մանավանդ Հեռավոր Արեւելքում: Այդ ամբողջութիւններն զգալի զգալարութիւններ են ներկայացնում այն ավանտյուրիստների համար, վորոնք ցանկութեամբ կուենան հարձակում գործելու խորհրդային հողի վրա:

Խորհրդային Միութեան պաշտպանունակութիւնն ամրացնելու այն վիթխարի աշխատանքում, վորը կատարվում է կուսակցութեան Կենտրոնական Կոմիտեյի ղեկավարութեամբ և ոգնութեամբ, մենք չեյինք կարող պահանջարկել միմիայն ցամաքային ուժերով ու փացիայով:

Ընկ. Ստալինի մշտական անմիջական մասնակցութեամբ և ղեկավարութեամբ մենք աշխատում ենք մեր ռազմական ծովային ուժերի ուժեղացման վրա, ուժեր, վորոնք չատ մեծ նշանակութիւն ունեն ռազմահաղար պաշտպանութեան համար: Մեր մեջ ասած՝ այդ գործին տարիներս մենք վոչ միայն ամրացրինք և ուժեղացուցրինք Բալթիկ ու Սև ծովերի ծովայինուժերը, այլև ոգտվելով այն հանգամանքից, վոր Կիրովը, Յագոդայի ջրանցքի շինարարութեան վրա աշխատող հերոսական բանակը, միացրին Սպիտակ և Բալթիկ ծովերը, նավերի վորոշ մասը նոր ջրանցքով փոխադրեցինք դեպի Հյուսիս՝ այդ ճակատամասում անպաշտպան չլինելու համար:

Բացի դրանից, Պրիմորյեյի վրա հարձակվելու անմիջական սպառնալիքը մեզ հարկադրեց ռազմածովային ուժեր ստեղծել նաև Հեռավոր Արեւելքում: Պետք է ասել,

վոր այժմ մենք չենք կարող պարծենալ այդ յերիտասարդ տորմիդներին հզորութեամբ: Յես նկատի ունեմ Հյուսիսը և Հեռավոր Արեւելքը: Այնտեղ մենք չունենք գծանավեր և ավիոկիրներ, ծովային հարձակման այդ միջոցները: Բայց չե՞վոր մենք, ինչպես հայտնի յե, չենք պատրաստվում վորեւէ մեկի վրա հարձակում գործելու ծովում, ինչպես և ցամաքում: Մենք ուղում ենք միայն պաշտպանել մեր ափերն ու սահմանները և համոզված ենք, վոր այնտեղ մեր ունեցած թեթև ծովային ուժերն ու ծովափնյա պաշտպանութիւնը և գլխավորապես մեր ավիացիան ու սուզանավերը, հիմնովին կանգամայուծեն հարձակվող թշնամուն:

Վերջացնելով մեր ծովային ուժերի մասին իմ ասելիքը, յես դարձյալ հարկ եմ համարում մատնանշելու, վոր ընկ. Ստալինը ինչպես հարկն է ստալինարար ձեռնածուխ յեղավ նաև այդ ճակատամասին (ծափեր) և յես չեմ տարակուսում, վոր ինդուստրացման հաղթանակների բազայի վրա ամրապնդված նավաշինական արդյունարերութիւնը կոգնի մեզ մեր նավատորմիդն արագորեն դարձնել իսկական հզոր բանվորագլուղացիական նավատորմ:

Յես պետք է մի քանի խոսք ևս ասեմ մեր արդյունարերութեան մասին: Հզոր սոցիալիստական ինդուստրիայի ստեղծումի բանվոր դասակարգի մեծադույն նվաճումն է: Մեր արդյունարերութիւնն ամբողջ ժողովրդական տնտեսութեան լավագույն ճակատամասն է, մեր յերկրի բոլոր աշխատավորների հպարտութեան առարկան է: Մեր պաշտպանական ինդուստրիան, վորին մենք ոգնել ենք վորքան կարողացել ենք, առաջին հերթին տալով նրան հիանալի ճարտարագետներ մեր ակադեմիկաներից, ապահովեց բանակի տեխնիկական վերակառուցումը: Նա տալիս է մեզ մարտական լավ տեխնի-

կա, տարեց տարի ավելի լավ տիպարներ: Սակայն բոլ-
շեկիւր բոլշեկի է կոչւում հենց այն պատճառով, վոր յեր-
բեք չի բավարարւում ձեռք բերվածով և պահանջում է
միշտ ավելին ու լավը: Ուստի մենք պահանջում ենք—
Սերգոյին այդ միշտ դուր չի գալիս՝ յերբեմն նա հայհո-
յում է—(յերբեմն իրավացի, յերբեմն ել վոչ իրավացի),
վորովհետև նրա, այդ խեղճ մարդու վրա բոլորն ել հար-
ձակվում են, նա ստիպւած է բոլորից պաշտպանւել
(ծիծաղ),— այնուամենայնիւ մենք պահանջում ենք
ընկ. Սերգոյից և նա մեր բոլորիս ու առաջին հերթին
ընկ. Ստալինի ճնշումով վատ չի քաշում իր սա-
լը (ծիծաղ, ծափեր): Արդյունաբերութեան մասին
լավ բան չատ ստացին ընկ. Ստալինը և մյուս ընկեր-
ները և յես կարծում եմ, վոր դուք ինձ վրա չեք դայրա-
նա (ծիծաղ), յեթե յես շնորհակալություն հայտնելով
մեր պանծալի բանվոր դասակարգին և արդյունաբերու-
թյան ճարտարագետներին ու ղեկավարներին, նրանց
մարտական լավ տեխնիկայի համար, այնուամենայնիւ
նրա հասցեյին կասեմ վոչ բոլորովին հաճելի մի քանի
բան:

Նախ և առաջ արտադրանքի վորակի մասին: Նա,
վորակը պետք է խոստովանել, վոչ միշտ համապատաս-
նունքն մոտորաշինական արդյունաբերութեան աշխա-
տանքը, վորի մասին յես հիշատակել եմ.

ինչո՞ւ մինչև այժմ արտասահմանի մոտորները մեր
մոտորներից ավելի թեթեւ են, ավելի քիչ վառելանյութ
են պահանջում, ավելի ուժեղ են, առանց խափանումնե-
րի և ավելի յերկար ժամանակ են աշխատում: Իհարկե,
աշխատանքի վորակն այդ բնագավառում ևս վիթխարի
չափով բարելավւել է, յեթե համեմատելու լինենք յեր-
ցանկանում ձգտել վատին հավասարւելու, մենք պահան-
ջում ենք հավասարւել համաշխարհային արդյո. նորե-

րութեան արտադրանքի ամենաառաջովոր տիպարներին,
մեր նվաճումների լավագույն տիպարներին:

Կարճ ասած՝ արտադրանքի վորակի վերաբերյալ
չատ բան կա ցանկանալու: Շատ գործարաններում հա-
ճախակի յեն կոպիտ աշխատանքի դեպքերը, վորոնք
նվազեցնում են մեր պատվերների մարտական արժեքը.
դեռ մինչև այժմ ել մեծ է խոտանի քանակը:

Պատվերների կատարման կոմպլեկտությունը—այդ
արդեն մատնանշում էր համազումարին, առաջին հեր-
թին մեր արտադրութեան աշխատողներին՝ ընկ. Ստալի-
նը,— չարունակ խախտւում է: Վերցնենք թեկուզ պա-
հետի մասերը: Բոլորն ել աշխատում են կատարել տան-
կի, տրակտորի, ավտոմոբիլի, ինքնաթիռի և այլ գոր-
ծիքների պատվերները: Այդ պատվերները չկատարելու
համար սեղմում են, կատարելու համար գովում են:
Իսկ պահետի մասերը, վորոնք նույնպես պետք է տա
արդյունաբերությունը—այդ կատարում են վերջին հեր-
թին:

Մեր արտադրանքի գները դեռ մինչև այժմ ել բարձր
են: Մեր մի քանի «արդյունաբերողներին» մեջ գոյու-
թյուն ունի ինչ վոր հատուկ, ամենալինասակար հոգեբա-
նություն. «Փողն ինչ բան է, միայն արտադրանք լինի,
իսկ փողը, միևնույնն է, պետական մի գրպանից է
դնում»:

Մենք մինչև այժմ ել—Սերգոն կարող է չհամաձայն-
վել դրան, բայց յես կարծում եմ, վոր այդ հենց այն-
պես—հաճախ վճարում ենք արդյունաբերութեանը նրա
վատ աշխատանքի համար, գործը կազմակերպւած վարել
չգիտենալու համար: Մարդիկ չեն հասկանում, վոր մի-
միայն ուղբով, միմիայն խնայողաբար վերաբերւելով
խորհրդային յուրաքանչյուր կոպեկին, դուք կսովորեք
ռացիոնալ կերպով տանել արտադրությունը, պահպանել
դադդյահը, նյութերը, թույլ չտալ վազոնների պարա-
պուրդներ, վորը վնաս է հասցնում ձեզ: Իսկ դուք բար-
դում եք դրանք մեր վրա և այլն:

Վերջապես՝ դարձյալ մեր արդյունաբերութեան կառուցողական և գիտա-հետազոտական կազմակերպութեան մասին: Այդ կազմակերպութեան ներքին կանգնած է յերկու լուրջ խնդիր՝ կառուցել նոր տնտեսական և անդադար բարեկապի ու կատարելագործել արդեն գոյութիւն ունեցողները, միևնույն ժամանակ ամեն կերպ ռացիոնալացնելով դրանց արտադրութեան պրոցեսները: Մենք ունենք հսկայական թվով ճարտարագետներ, բազմաթիւ կոնստրուկտորներ, ինչպէս վոչ մի տեղ—չառ տաղանդավոր գյուտարարներ: Մենք ունենք բազմաթիւ կառուցողական հիմնարկներ: Նրանք առաջին տանում գիտութիւնը, շատ բան են տալիս, բայց կարող ելին և պետք է տալին անհամեմատ ավելի: Պետք է միայն ձեռնամուխ լինել ինչպէս հարկն է, մի փոքր թեթեւացնել նրանց ավելորդ աշխատանքից, մարդկանց միմասը փոխադրել գործարանները, վորտեղ՝ ինչպէս արդեն ասել եմ մոտորաշինական գործարանների վերաբերմամբ, անհրաժեշտ է տեղում, արտադրութեան ավելի մոտ կազմակերպել մասերի կառուցման կառուցողական աշխատանքը:

Ընկ. Սերգոն արդեն շատ բան է արել մեր արդյունաբերութեան աշխատանքը չափացնելու համար և յետ համոզված եմ, վոր այժմ, համադրում արալին իր քրով, նա ավելի շատ բան կանի, վերացնելով այն առանձին թեթեւացնելը, վորոնք արատավորում են մեր բոլորիկ-յան ինդուստրիայի հաճախ հիանալի աշխատանքն ու նվաճումները:

Մինչև այժմ յետ ավելի շատ խոսեցի Սերգոյի և արդյունաբերութեան մասին, քան մեր մասին, Կ. Բա-կալան վերադինման ասպարիզում տիրող դրութեան, ձեզ հետաքրքրում են նաև մեր կադրերը, ինչպէս և այն, թե նրանք ինչպէս են մարսում իրենց նոր մարտական

տեխնիկան, ինչ են ներկայացնում իրենցից այդ կադրերը:

Ձեզանից յուրաքանչյուրին, իսկ գործարաններում աշխատող մարդկանց հատկապես, հասկանալի յե, վոր նոր մեքենա ստանալը դեռ գործի կեանք է միայն, իսկ յերբեմն՝ ավելի պակաս: Հարկավոր է տիրապետել այդ մեքենային, ստանալ նրանից այն ամենը, ինչի նա ընդունակ է: Մեր բանակն այլ բանակ է դարձել, տեխնիկայի բանակ: Այդ առաջին հերթին նշանակում էր, վոր մենք պետք է վերակառուցենք մեր վորջ աշխատանքը հրամատարական կազմի պատրաստման ուղղութեամբ, մարտիկների պատրաստման ուղղութեամբ, գործնականում այդ կադրերի ջանքերը կենտրոնացնենք մեքենայի ուսումնասիրմանը, տիրապետելու, տեխնիկապես և տակտիկապես մեքենան ճիշտ ոգտագործել սովորելու, այդ մեքենաների կիրառման բարդ արվեստը յուրացնելու գործի վրա: Կար ժամանակ, յերբ մենք բոլորս, նաև ընկ. ընկ. Յակիրը, Տուխաչեվսկին, Ուբորեվիչը և մյուս հրամատարներն ու Հ. Ռ. Սոբոլեւի անդամներն, անհանգստանում ելինք այն հարցով, թե արդյո՞ք մեր հրամատարն ու կարմիր բանակայինը գլուխ կհանեն բարդ, անծանոթ տեխնիկայից:

Իրականութիւնը ցրեց մեր վախը: Կարմիր բանակը տեխնիկան յուրացրեց սիրով, ջանասիրութեամբ հետաքրքրութեամբ: Այդ յերեւում է թեկուզ այն փաստից, վոր հենց միայն ընթացիկ տարում մենք 152 հազար առաջարկ ենք ստացել մարտիկներից, հրամատարներից, քաղաքացիներից և ամբողջ դասակներից ու կոլեկտիւներից՝ տեխնիկական գյուտարարութեան ներքին ռացիոնալացման ուղղութեամբ: Այդ առաջարկներէ հսկայական մասը չափազանց ոգտակար դուրս յեկավ և հաջողութեամբ իրականացվում է մարտական մեքենաների զանազան բարեփոխումների ուղղութեամբ, դրանց կիրառման ավելի մեծ արդյունավետութեան ուղղու-

թյամբ, ուսուցման մեթոդիկայի կատարելագործման ուղղութիւնով: Ներկայումս մենք վոչ միայն կարողացանք գլուխ հանել մեր մարտական մեքենաներից, այլև մենք պատրաստ ենք ցանկացած բոլորիս զործադրել այդ մեքենաներն ինչպես հարկն է, ինչպես վայել է Բանվորագլուղացիական Կարմիր Բանակին, վորը պաշտպանում է սրբութարական զինտարուրայի սեփականութիւնը (ծափեր):

Վերջին տարիների ընթացքում Բանվորագլուղացիական Կարմիր բանակը զգալի հաջողութիւններ է ձեռք բերել մարտական պատրաստութեան դործում: Այդ հաջողութիւնները ձեռք են բերվել բանակի վողջ անձնակազմի բացառիկ լարված աշխատանքի շնորհիւ: Ունենալով յուրաքանչյուր մարտիկին 7-ից ավելի մեխանիկական ձիու ուժ, մենք պետք է վտարվաք ջախելինք աշխատանքի հին ձեւերն ու մեթոդները, ստեղծելինք զենքերի միացման նոր եւվոչ մի այլ բանակում չտեսնված տիպեր, պետք է ջախջախելինք և միանգամայն նոր ձեւով վերակազմելինք զենքի հին տեսակները, հետեակի ու հեծելազորի հրամանատարներին դարձնելինք տանկային ու ավիացիոն հրամանատարներ և միևնույն ժամանակ յուրաքանչյուր բոլոր պատրաստ լինելինք մարտի յեղնելու հանուն մեր մեծ յերկրի պաշտպանութեան, յեթե այդ պահանջեր պարագան:

Առավել խոշոր հաջողութիւններ ունենք մեր տեխնիկայի անհատական տիրապետման դործում, — վորի մասին յես արդեն խոսեցի — հրամատարական կազմի պատրաստութեան և հրաձգային դործում: Վերջինիս մասին յես ուղում եմ մի քանի խոսք ասել:

Կուսակցութեան 16-րդ համագումարից հետո անցած տարիների ընթացքում բանակը սովորեց կրակել ինչպես հարկն է, ժամանակակից ձեւով: Նա հիանալի կերպով տիրապետում է իր զենքին:

Չնայած հրաձգութեան ավելի դժվար պայմաններին՝

րին՝ քան 1930 թվականին եր, այժմ, յերբ զգալիորեն պակասել է ուսուցման համար հատկացվող զնդակների նորման, մենք ունենք տեսչական հրաձգութիւնների շատ բարձր արդյունքներ:

Յես կհիշատակեմ այդ արդյունքները: Հրաձգութեան պայմանների կատարման տոկոսը — կրակողների թվի համեմատութեամբ՝

Հրացանով

1930 թվին 64 տոկոս

1933 թվին 97 »

Ձեռքի գնդացրով

1930 թվին 47 տոկոս

1933 թվին 95 տոկոս

Հաստոցավոր գնդացրով

1930 թվին 28 տոկոս

1933 թվին 98 տոկոս

Վատ չեն հրետանու հրաձգութեան արդյունքները: Ավելի լավ կրակել են սովորել նաև տանկիստները և այն ել արագ ընթացքի ժամանակ: Ուժեղ կերպով բարձրացել է կրակային դործը ավիացիայում: Բանակի առանձին զորամասերի մեծագույն տոկոսը հրաձգութիւնները կատարել է «գերագանց» զնահատականով:

Այդ մեծ հաջողութիւն է, թեկուզ և անբավարար, քանի վոր մենք պետք է հասնենք, և կհասնենք, այն բանին, վոր յուրաքանչյուր հրամատար ու կարմիր բանակային կրակի գերազանց: Վոր այդ ցնորք չե, ապացուցում է մի քանի զորամասերի որինակը, վորոնք արդեն հասել են այնպիսի դրութեան, յերբ միակ զնահատականը բոլոր կրակողների համար յեղել է «գերագանց» զնահատականը:

Մենք միայն հրաձգային դործում չեն, վոր նվաճումներ ունենք: Նվաճումներն առկա են մարտական ուսուցման բոլոր բնագավառներում, հատկապես վերջին

յերկու տարվա ընթացքում: Սակայն մենք հեռու չենք մեր նվաճումները հարյուր տոկոսային հաշվելուց: Մեր առաջ դեռ չափազանց շատ աշխատանք կա կատարելու: Բայց գլխավորն այն է, վոր բանակը հողերանորեն ընտելացել է նոր տեխնիկային, այդ տեխնիկան յենթարկել է իր կամքին: Մենք առաջվա նման համառորեն կաշխատենք ու կբազմապատկենք մեր նվաճումները Բանվորագյուղացիական Կարմիր Բանակի մարտական պատրաստությունը կատարելագործելու բնագավառում:

Կարմիր բանակի սոցիալական դեմքը: Հաշվետու շրջանում (կուսակցության 16-րդ համագումարից մինչև 17-րդ համագումարը): Մի կողմից՝ յերկրի ինդուստրացման, ՄՏԿ-ների ու խորհրդատեսությունների կազմակերպման կապակցությամբ, վորոնք բանվոր դասակարգի բուռն աճում առաջացրին, և մյուս կողմից՝ շնորհիվ Կարմիր բանակի տեխնիկական հագեցման, Կարմիր բանակն զգալիորեն փոխեց իր սոցիալական դեմքը, ըստ վորում հատկապես զգալի կերպով աճեց նրա բանվորական շերտը:

	Բանվորներ	Գյուղացիներ	Ծառայողներ
Առ 1 հունվ. 1930 թ.	31,2 տոկ.	57,9 տոկ.	10,9 տոկ.
Առ 1 հունվ. 1934 թ.	45,8 »	42,8 »	11,7 »

Դրա հետ միասին՝ գյուղատնտեսության կուլեկտիվացումը վորակապես փոխեց կարմիր բանակային գյուղացու դեմքը: Այժմ արդեն կարմիր բանակային գյուղացիների ավելի քան յերեք քառորդ մասը կուլտնտեսական կարմիր բանակայինները յեղել են միայն 5,3 տոկոս, իսկ այժմ նրանց տոկոսը հասել է 76,7-ի: Այսպիսով բանվոր դասակարգն ու կուլտնտեսային գյուղացիությունը ներկայումս բանվորագյուղացիա-

կան Կարմիր բանակի անձնակազմի ճնշող մեծամասնությունն են կազմում:

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՇԵՐՏԸ: Այս ժամանակամիջոցում առնել է Կարմիր բանակի շարքերի կուսակցական ու կոմյեթիտական շերտը:

	Հ մ Կ(բ)Կ ու դ-ի եր յեվ քեկնածուներ,	Հ մ ԿՑԿՐ ու ԿՑԿՐ, վորոնք կուս կցու-բ ու տեղավ չ'են
Առ 1 հունվ. 1930 թ.	15,9 տոկ.	18,4 տոկոս
Առ 1 հունվ. 1934 թ.	25,6 »	28,9 »

Ըստ վորում պետք է հաշվի առնել, վոր գտման կապակցությամբ վերջին տարվա ընթացքում բոլորովին ընդունելություն չի յեղել կուսակցության մեջ: Դրա համար 1933 թվականի զորակոչի մեջ կոմունիստների տոկոսը համեմատաբար պակաս էր: Այնուամենայնիվ Բանվորագյուղացիական Կարմիր բանակի կուսակցական ու կոմյեթիտական շերտն ամբողջությամբ վերցրած հասնում է համարյա 50 տոկոսի:

Այս չոր թվերի հետևում (25,6 տոկոս) թաքնված է, ինչպես այդ հաստատվեց գտման ընթացքում, մեր կուսակցության զաղափարապես ամենից ավելի կայուն ու կուլված ջոկատներից մեկի գոյությունը:

Կուսակցության գտումը մեզ մոտ, բանակում, ամեն ե և տալիս է հետևյալ արդյունքները—կուսակցությունից հեռացված է 4,3 տոկոսը, թեկնածու և համակրող են փոխադրված 2,4 տոկոսը, մինչդեռ քաղաքացիական կուսակցական կազմակերպություններում վտարվածների թիվը կազմում է 17 տոկոս, թեկնածու և համակրող փոխադրվածներինը՝ 6,3 տոկոս: Տարբերությունն ինչպես տեսնում եք, զգալի յե:

Չեմ կարող ինձ գրկել, գտման հանձնաժողովի նախագահների յեղություններից մի յերկու կարճ քաղվածքներ բերելու հաճույքից: Հիշատակելով Լենինգրադի մարզի կուսակցական կազմակերպության գտման արդյունքները՝ ընկ. Շկիրյատովը հայտարարեց՝ «Պետք

ե ուղղակի ասել, վոր լավագույններից լավագույնը հենց մեր Կարմիր բանակի կուսակցական կազմակերպությունն է» (աղմկալից ծափեր): Չաման Կիեվի մարզային հանձնաժողովի նախագահ ընկ. Մանուկընիսի պակաս հիացմունքով չարտահայտվեց: Նա հայտարարեց՝ «Բանակի կոմունիստները մեր կուսակցության ամենաառողջ ջոկատներից մեկն են: Բանակի կոմունիստները մեր կուսակցության ամենակարգապահ ջոկատներից մեկն են: Բանակի կոմունիստները մեր կուսակցության քաղաքականապես ամենազբաղեցրած ջոկատներից մեկն են»:

Ինչպես տեսնում եք, մենք բանակում ունենք վոչ միայն կուսակցականների զգալի շերտ, այլև վոչ-վատ կուսակցական կազմակերպություն, վորը, պետք է ասվելացնել, աշխատում է ինչպես հարկն է, բոշխիկորեն, զբաղվում է ամբողջ Կարմիր բանակի քաղաքական ապահովման ու մարտական պատրաստության հարցերով և, վոր, յես հավատացած եմ, ե՛լ ավելի մեծ լարվածությամբ կաշխատի թշնամիների նկատմամբ բանվորագյուղացիական Կարմիր բանակի հաղթանակն ապահովելու հարցերի ուղղությամբ, յեթե նրանք այդ թշնամիներն իրենց դունչը խոթեն մեր խորհրդային բանջարանոցը (աղմկալից ու յերկարատև ծափեր):

Կարմիր բանակն իր այժմյան դրությամբ կարիք ունի կուլտուրական ու զբաղեցրած մարտիկ-հարվածայինի: Այդ ուղղությամբ ինքը, Կարմիր բանակը (ներա հրամատարական կազմը, քաղմարմինները և կուսակցական կազմակերպությունները) չատ բան է անում: Յերկրի քաղաքական ու կուլտուրական ընդհանուր աճման կապակցությամբ, Լուսժողկոմատի աշխատանքի կապակցությամբ, փոխվում է նաև բանվորագյուղացիական Կարմիր բանակի շարքերը յեկող նորակոչիկների ղեմքը՝ նրանց կուլտուրականության ու զբաղիտության իմաստով: Յեթե առաջ մենք բանակի կազմում ատանում էյինք տասնյակ տոկոս անզբաղեցրած, ապա

ներկայումս նրանց թիվը կրճատվել է, հասնելով մեկ տոկոսի: Ըստ վորում, ձեզ ի դիտություն, թեև դուք այդ գիտեք, վոր բանվորագյուղացիական Կարմիր բանակից մենք վոչ մի անզբաղեցրած կարմիր բանակային բաց չենք թողել, բանակից դնում են միայն զբաղեցրած մարդիկ (ծափեր): Կիսազբաղեցրածների մեծ մասը վերացնում է իր կիսազբաղիտությունը: Հարկ չկա ասելու, վոր այդ հանգամանքը վորոչ չափով հեռացնում է Կարմիր բանակի ուշադրությունն իր հիմնական խնդրից՝ մարտական պատրաստությունից:

ՀՐԱՄԱՏԱՐԱՆ ԿԱԶՄԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ-ՔԱՂԱ-ՔԱԿԱՆ ԴԵՄՔԸ ՅԵՎ ՆՐԱ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆԸ:

Առ մեկն հունվարի 1930 թիվ հրամատարական կազմի մեջ յեղել են 52,5 տոկոս ՀամԿ(բ) անդամներ ու թեկնածուներ, 4,1 տոկոս կոմյերիտականներ: Առ մեկն հուլիսի 1933 թիվ մենք արդեն ունեյինք 67,8 տոկոս ՀամԿ(բ) անդամներ ու թեկնածուներ, 4 տոկոս կոմյերիտականներ:

Զբաղա-տանկային գորախաբում մենք ունենք 81,6 տոկոս կոմունիստներ, 2,7 տոկոս կոմյերիտականներ, մինչդեռ 1930 թվականին նրանց թիվը համապատասխանորեն յեղել է 67,9 տոկոս և 2,2 տ.:

Ռազմոդային ուժերի մեջ կուսակցության անդամների և թեկնածուների թիվն առ մեկն հուլիսի 1933 թիվ յեղել է 75,7 տոկոս, կոմյերիտականները՝ 8,9 տ.:

Իսկ առ մեկն հունվարի 1930 թիվ նրանց թիվը համապատասխանորեն յեղել է 48,1 տոկոս և 7,8 տոկոս:

ԲՈՒՀ-երի ուսանողության մեջ ներկայումս մենք ունենք 75 տոկոս կուսակցության անդամներ ու թեկնածուներ և 19 տոկոս կոմյերիտականներ, իսկ 1930 թվականին յեղել է համապատասխանորեն 30 տոկոս և 41 տոկոս:

Կուսակցական շերտի մոտավորապես նույնպիսի պատկեր ունենք մենք նաև տեխնիկական մյուս զորա-

մասերում՝ կապի, քիմիական, յերկաթուղային, ճարտարագիտական և այլն:

Բանվորական շերտը վողջ հրամատարական կազմի մեջ, ամբողջությամբ վերցրած, առ մեկն հունվարի 1930 թիվ յեղեյ և 31,2 տոկոս, իսկ առ մեկն հուլիսի 1933 թ.՝ 42,3 տոկոս:

Ներկայումս մեր հրամատարական կազմն ղգալի մասով բարձրացրել է իր ռազմա-կրթական մակարդակը: Բարձր հրամատարական կազմի 78,9 տոկոսը վերջացրել են ակադեմիաներ և կատարելագործման դասընթացներ: Ավագ հրամատարական կազմի մեջ ակադեմիաներ ու կատարելագործման դասընթացներ ավարտել են 48,2 տոկոսը և ռազմական նորմալ դպրոցները՝ 42,7 տոկոսը: Միջին հրամակազմի 81,4 տոկոսը վերջացրել է նորմալ դպրոցները: Շտարի պետերն իրենց ճնշող մեծամասնությամբ ակադեմիական կրթություն ունեն:

Կարմիր բանակի տեխնիկայի աճումը պահանջեց զգալիորեն ընդարձակել հատուկ ռազմա-ուսումնական հաստատությունների ցանցը: 1930 թվականին մենք ունեյինք 6 ռազմական ակադեմիա և 4 ռազմական ֆակուլտետներ քաղաքացիական և 4 ռազմական ֆակուլտետներ: Ներկայումս այդ ֆակուլտետների և ակադեմիայի թիվն զգալիորեն ավելացել է:

Այդ ակադեմիաներում կրթություն են ստանում մեր վորակյալ ռազմական և ռազմատեխնիկական կազմերը, վորոնց մի մասը, ճիշտ է՝ վոչ զգալի մասը, մենք տալիս ենք արդյունաբերությանը, տրանսպորտին, կապին, Սերգոյին տալիս ենք լավ ճարտարագետներ:

ՈՐՁՈՆԻԿԻՉԵ.— Դու հետո ինձանից հետ ես վերցնում նրանց:

ՎՈՐՈՇԻԼՈՎ.— Այժմ մեր ակադեմիաներում սովորում են ավելի շատ մարդ, քան 1930 թվականին:

Ռազմական դպրոցներն այժմ նույնպես ավելի շատ

հրամատարներ են տալիս, առաջին հերթին զորքերի տեխնիկական տեսակների համար:

Ինչպես տեսնում եք, հրամատարական նոր կազմերի պատրաստումը պետք է ապահովի մեր զինված ուժերի նորմալ կոմպլեկտավորումը:

ՊՍՅՖԱՐ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱՅԻ ՅԵՎ ԳԻՏԵԼԻԳՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ.— Սոցիալիստական կուլտուրան, բանվորագյուղացիական բանակի մարտիկների ու պետկազմի կուլտուրականությունը կարևորագույն պայման և նախադրյալ է բանվորագյուղացիական բանակի մարտական, քաղաքական, մասնագիտական ու ռազմատեխնիկական պատրաստությունն ել ավելի բարձրացնելու համար: Այդ տեսակետից ուժեղ աշխատանք է կատարվել և կատարվում է: Լրիվ միջնակարգ կամ բարձրագույն կրթություն չունեցող ամբողջ պետկազմն այժմ պարտադիր կերպով պետք է անցնի ընդհանուր կրթական պատրաստություն: Քաղաքական կազմը պարտավոր է յուրացնել ռազմական գիտելիքների դասընթացը՝ իր տեսակի զորամասի նորմալ դպրոցների ծրագրով:

Պետկազմի տեխնիկական կուլտուրան բարձրացնելու նպատակով, մենք ամբողջ պետկազմի համար սահմանել ենք գիտելիքների տեխնիկական միջինում և պահանջներ ենք դրել գիտելիքների տեխնիկական միջինում: Այսպիսով յուրացնի տեխնիկական այդ միջինումը: Այսպիսով մենք գործադրում ենք մի շարք ձեռնարկումներ մեր ակադեմիաներում և դպրոցներում ոտար լեզուների պարտադիր ուսումնասիրումն արմատացնելու համար: Այսուհետև վոչ մի դպրոց, մանավանդ վոչ մի ակադեմիա, իրավունք չունի տալ այնպիսի չրջանավարտ հրամայի, իրավունք չի տիրապետում ոտար լեզուներից մեկին:

Դրա հետ միասին, մենք վոչ մի ջանք չենք խնայում՝ կազմակերպելու կարմիր բանակայինների և ամբողջ պետկազմի ֆիզիկական պատրաստությունը, այնպես, վոր ամբողջ կարմիր բանակը ներկայացնի ամրա-

կուռ, դիմացկուն, ֆիզիքապես զեղեցիկ մարդկանց կուլեկտիվ:

Յեա չեմ ուզում հոգնեցնել ձեր ուշադրությունը մանրամասնորեն թվարկելով այն բազմաթիվ ձեռնարկումները, վորոնք գործադրել ենք մենք Կարմիր բանակի կուլտուր-լուսավորական աշխատանքի դժով: Այստեղ ներկա գտնվողներին մեծ մասին հայտնի յեն այդ ձեռնարկումները:

Յեա կմատնանչեմ միմիայն դրանցից մի քանիսը:

Ընդարձակվեց թե կարմիր բանակայիններին և թե պետկադմին ու նրանց ընտանիքներին սպասարկող կուլտ-լուսավորական հիմնարկների ցանցը:

	Լեռնակյուն	Արարմեր	Կարմիր անակի
Առ 1 հունվ. 1931 թ.	8,930	855	97
Առ 1 հունվ. 1934 թ.	15,091	1,836	142

Ավելացել և քաղլուս-աշխատանքի բյուջեն.

1929-30 թ.թ. կազմում եր 8,3 միլիոն ռուբլի, 1934 թվականին՝ 72 միլիոն ռուբլի:

Կուլտուր-լուսավորական հիմնարկների ցանցի աճման հետ միասին, ավելացել և նաև քաղաշխատանքի տեխնիկական միջոցների թիվը.

	Ռադիո հանույցներ	Շրջի ռադիո	Շրջիկ կինո	Մշտական կինո	Շրջիկ խո- սող կինո	Մշտական խոսող կինո
1930 թ.	240	800	534	945	1	8
1933 թ.	1366	4800	3425	1540	51	276

Այս բոլորի չնորհիվ կարմիր բանակայինը բացառիկ հնարավորություններ և ստանում կուլտուրական աճման համար:

Զգալի յե Բանվորագյուղացիական Կարմիր բանակի գեղարվեստական աշխատանքի աճումը թե կարմիր բանակային ինքնագործունեյության հիման վրա և թե ԲԳԿԻ-ի գեղարվեստական սպասարկմամբ, վոր չափորեն իրականացնում և Գեղաշխի Միությունը չեֆության կարգով:

1933 թվականին բանակում կային ավելի քան 2800 գեղարվեստական խմբակներ ու կուլեկտիվներ (աճումը, համեմատած 1930 թ. հետ՝ 150 տոկոս): 1933 թվականին Գեղաշխի Կարմիր բանակին և գործուղել 87 գեղարվեստական և 24 հրահանգչական բրիգադ:

Հատուկ Հեռավոր Աջակցության Կարմրագրող Բանակին սպասարկելու համար առանձնացվել և ժողովրդական և վաստակավոր դերասանների յերկու բրիգադ:

1933 թվականին Բանվորագյուղացիական Կարմիր բանակում աշխատում եր 25 թատրոն, վորոնց գլխավորում եր Կարմիր բանակի Կենտրոնական թատրոնը: Լայն ծավալվեց կարմիր բանակային գրադարանների աշխատանքը. Բանվորագյուղացիական Կարմիր բանակի կազմի ավելի քան 75 տոկոսն ոգտվում և կարմիր բանակային գրադարաններից, մինչդեռ արհմիութենական գրադարաններն ընդգրկում են առայժմ բանվորների միայն 38 տոկոսը: Զգալիորեն ավելանում և ռազմական-տեխնիկական գրականության ընթերցանությունը, իսկ վերջին ժամանակներս բարձրանում և գեղարվեստական գրականության ընթերցումը:

Բացի պարտադիր ընդհանուր կրթական պատրաստությունից, հրամատարների ու կարմիր բանակայինների կուլտուրական պահանջները բավարարելու համար ևսկայական աշխատանք են կատարում Կարմիր բանակի տներն ու ակումբները:

Ընդհանուր կրթական խմբակների թիվը հասնում և հազարների, կարգացված դասախոսությունների, կատարված եքսկուրսիաների թիվը՝ տասնյակ հազարների, վորով մի մարդուն միջին հաշվով ընկնում և տարեկան մինչև 20 դասախոսություն, զեկուցում և եքսկուրսիաներ:

Դասախոսություններ կարգալու, պետկադմի հետ պարապելու համար, ոգտագործվում են յերկրի լավագույն գիտական ուժերը՝ ակադեմիկոսներ, պրոֆեսորներ, ճարտարագետներ:

Խոշոր չափով բարձրացել է մեր ուշադրությունը դեպի կենցաղային հարցերը:

ՊԵՏԿԱԶՄԻ ՅԵՐԵՆԱՆԵՐԻ ԸՆԴԳՐԿՈՒՄԸ ՄՍՈՒՐ-ՆԵՐՈՒՄ ՈՒ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶՆԵՐՈՒՄ.

Մսուրներում Մանկապարտեզներում

1932 թ. 10 տոկ. 25 տոկ.

1933 թ. 50,6 տոկ. 52,2 տոկ.

Բայց և այնպես, մինչև այժմ չատ մարդեր, յերկրներ ու հանրապետություններ չեն կատարել կենտկոմի ու Ժողկոմխորհի վորոշումներով սահմանված կոնարոլ առաջադրանքները պետկազմի յերեխաներին մանկական հիմնարկներում ընդգրկելու բնագավառում:

Պայքար մղել Բանվորագյուղացիական կարմիր բանակի մարտիկներին ու հրամատարների սոցիալիստական կուլտուրայի ու կուլտուրականության համար, նոր, սոցիալիստական մարդ դաստիարակելու համար— դա հանդիսանում է բանակային կուսկազմակերպություններին և հրամկազմի կարևորագույն խնդիրը: Այդ խնդիրը կանգնած է նաև ամբողջ կուսակցության և մանավանդ կոմյերիտմիության առաջ:

4. ԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԵՌԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔՈՒՄ

Թույլ տվեք ինձ, ընկերներ, այժմ անցնելու Հեռավոր Արևելքին (մեծ աշխուժություն ամբողջ դահլիշում).

Ընկերներ, նախ քան մեր Հատուկ Հեռավոր Արևելյան կարմրադրոշ Բանակի մասին խոսելը այն մասին, թե ինչ ենք ձեռնարկել մենք Հեռավոր Արևելքում, հանկարծակիի չգալու համար, անհրաժեշտ է համառոտակի կանգ առնել մեր Հեռավոր Արևելյան հարեվաններին վրա:

Այժմ բոլորի համար պարզ է դարձել, վոր Ճապոնիան առաջինը վոտք է դրել ճղնաժամից պատերազմի միջոցով յեկք գտնելու ուղին: Նա հանդես է գալիս

համաշխարհային շուկայում, վորպես ռազմական հանգերձանքի և ռազմական արդյունաբերական հումքի գլխավոր գնորդ: Միևնույն ժամանակ այն հսկայական աշխատանքը, վորը կատարում է նա յերկիրն ալելի լուրջ պատերազմի պատրաստելու համար, քան այն պատերազմը, վոր մղում է նա Չինաստանում, յերևում է նույնիսկ հասարակ աչքով:

Վերջին յերկու տարում Ճապոնիայի ռազմական գործերը, ռազմական հրապարակախոսները և դիտականները, գործարանատերերն ու քաղաքագետները և հասարակական ու պետական գործիչներն այնքան շատ ու բացահայտորեն դրել ու խոսել են, թե Ճապոնիայի համար անհրաժեշտ է պատերազմ մղել ԽՍՀՄ-ի դեմ, յերբեմն իրենց հողվածներում ու ճառերում այնքան ցինիկարար ու մերկապարանոց քննարկել են մեր Պրիմորյեն, Չաբայիալյեն և նույնիսկ ամբողջ Սիրիը նվաճելու մանրամասնությունները,—վոր տարրորինակ կլինեն, յեթե մենք այնպես ձևացնելնք մեզ, թե վուլիններ, յեթե մենք առաջվա նման վստահուչինչ չենք նկատում, թե մենք առաջվա նման վստահությամբ ենք վերաբերվում մեր թանկագին հարևանին: Ճապոնիան այժմ վոչ միայն դարձել է Մանջուրիայի Ճապոնիան այժմ վոչ միայն դարձել է Մանջուրիայի փաստական տերը, այլև դառնալով այդպիսին, վոչ փաստական տերը, այլև դառնալով չափաին, վոչ միայն չի ապահովել խորհրդային շահերը Չին-Արեվելմիայն չի ապահովել խորհրդային շահերը Չին-Արեվելմիայն յերկաթուղում,—վորն անելու պարտավորվել էր նա և ինքն իր նախաձեռնությամբ պարտավոր էր անել, նա և ինքն իր նախաձեռնությամբ պարտավոր էր անել, այլ ընդհակառակը, նպաստել է Չին-Արեվելյան յերկաթուղու մանջուրական կողմի միջոցով մեր շահերը վոտնահարելու:

Ուշադրալ է այն, վոր Ճապոնիայի «գործարար» մարդիկ, պատերազմ պատրաստելով մեր դեմ և չթաղցնելով մեզանից այդ, այլ ընդհակառակը, մամուլի միջոցով ազդարարելով ամբողջ աշխարհին, միյնվույն ժամանակ, հակառակ խղճի, չեն խորշում մեզ մեղադրելու, թե մենք ռազմական դավեր ենք նյութում Ճապոնիայի դեմ: Ճապոնացիներին աչքում քառացի

կերպով գերան են դարձրել մեր սահմաններն ու քաղաքները պաշտպանելու ձեռնարկումները: Իհարկե, մեր հարևանների համար հաճելի կլինե՞ր յեթե մեր սահմանները Մանջուր-Գոյի կողմից նույնքան անպաշտպան լինե՞յին, վորքան վատ եյին պաշտպանված Չինաստանի սահմանները 1931 թվականին: Բայց մենք, վորքան ել սիրալիկ լինենք, մտադիր չենք այդպիսի հաճույք պատճառել վորևէ մեկին (ծափեր):

Ի՞նչ ուղղությամբ են բնթանում պատերազմի պատրաստությունները Ճապոնիայում:

Նրանք ընթանում են ռազմատնտեսական բազա պատրաստելու գծով, զինված ուժերի վերակառուցման ու վերազինման և ֆանակապես ուժեղացնելու գծով, և վերջապես՝ Մանջուրիայում պլացդարմ պատրաստելու գծով:

Ռազմատնտեսական բազայի պատրաստումն արտահայտվում է նրանով, վոր Ճապոնիան արտասահմանում գնում է «ստրատեգիկ հումքի» պաշարներ, վորոնց պակասություն է զգում նա, պատրաստում է իր արդյունաբերական արտադրական ու տնտեսական ապարատը, ինչպես և մեծացնում է պաշտոնական ռազմական բյուջեն, վորը 1930 թ. 443 միլիոն իենից 1934 թվականին հասել է 937 միլիոն իենի, այսինքն՝ կազմում է ամբողջ պետական բյուջեյի 44,5 տոկոսը:

Բոլորն փեմպով զարգանում է ռազմական արդյունաբերությունը, տանկերի և ինքնաթիռների չինարարությունը և այլն:

Միաժամանակ վերակազմվում, վերազինվում և քանակապես ուժեղացվում են Ճապոնիայի ցամաքային, ծովային և օդային ուժերը:

(Ընկ. ՎՈՐՈՇԻՆՈՎԸ բերում է մի չարք թվեր և փաստեր):

Այդ բոլորին հայտնի յե, այդ մասին այժմ գիտե ամբողջ աշխարհը:

Դրա հետ միասին, Մանջուրիան ստանձանաբար

վերածվում է Ճապոնիայի ամենահզոր բազայի: Արդեն այժմ Մանջուրիայում գտնվող ճապոնական ռազմական ուժերը հասել են այնպիսի մեծության, վոր չի պահանջվում «ճապոնական շահերը պաշտպանելու» համար այդ «ինքնուրույն» պետության մեջ:

Մանջուրիայում շարունակվում է զորքերի ու սպառազինության աճումը: Այս բոլորը, Մանջուրիայում և Չինաստանում կատարված իլույսով չի կարող չթելադրել մեզ արթուն կենալ և ուշի-ուշով հետևել այն ամենին, ինչ վոր տեղի յե ունենում, և ձեռք առնել անհրաժեշտ միջոցներ ամեն բանի պատրաստ լինելու համար:

Ընկերներ, մինչև այժմ մեր կենտկոմի և ընկ. Ստալինի խմաստուն քաղաքականությունը միջադեպին հարաբերություններում մեզ ապահովում էր մանեվրելու ազատությունը և մենք թույլ չեյինք տալիս, վոր մեզ պատերազմի ներգրավեն: Ներկայումս, ինչպես ասաց ընկ. Ստալինը, մենք խաղաղության դորժոն ենք ամբողջ աշխարհի համար: Մեր շուրջն են խմբվում և չեն կարող չխմբվել այն բոլոր պետությունները, վորոնք այս կամ այն նկատառումով յերկար կամ կարճ ժամանակ չեն ուզում պատերազմել: Մենք հանդիսանում ենք մի առանցք, վորի շուրջը խմբվելով, այդ պետություններն ապահովում են իրենց հարձակումից, պատերազմից, վորը կամ չեն ուզում կամ չեն կարող մղել:

Ընկ. Ստալինը իր զեկուցման մեջ թվարկեց բոլոր յերկրները և տվեց նրանց մեր հետ ունեցած փոխհարաբերությունների անաչառ գնահատականը: Մերձավոր բերությունները մեր դորժերը հիանալի յեն: Մեր հարաբերությունները թյուրքական հանրապետության հետ ամենաբարեկամական, շատ ամուր են: Վատ չեն մեր հարաբերությունները Պարսկաստանի և Ավղանստանի հետ: Մեր և յեմլոպական հարեմանների փոխհարաբերությունները դուք գիտեք: Դրանց մասին մանրամասնորեն զեկուցեց ընկ. Ստալինը: Սակայն Հեռավոր

Արեվելքը ծածկված է ամպերով: Այնտեղից կարող է ճայթել ռազմական ամպրոպ:

Չնայած մեր դիվանագետների դործադրած ջանքերին, մեղ մինչև այժմ ել չի հաջողվել ներշնչել Ճապոնիայի կառավարող շրջաններին, թե խաղաղությունը պատերազմից լավ է, թե մեղ հետ պատերազմելը հեշտ, հասարակ, փոքր բան չի լինի ճապոնական իմպերիալիստների համար: Յեթե մեր վզին պատերազմ փաթաթեն, նա մեծ, լուրջ պատերազմ կլինի: Այդ կլինի պատերազմ բոլշևիկների դեմ և մեր ժամանակ: Այդ պատերազմը թանկ կնստի նախաձեռնողներին, այդ չպետք է աչքաթող անեն մեր հեռավոր այն հարեվանները, վորոնք յենթադրում են հեշտությամբ մի բան չահել ուրիշի հաշվին (յերկարատև, աղմկալից ծափեր):

Յես, ընկերներ, բնավ չեմ ուզում ասել, թե Ճապոնիայի հետ պատերազմելը հեշտ կլինի: Յեթե ճապոնական իմպերիալիստները դիմեն ռազմական ավանտյուրայի այն ել նրանց համար չափազանց վտանգավոր ու ծանր ավանտյուրայի, ապա նրանք կդիմեն իհարկե նախապատրաստված ինչպես հարկն է, վորպեսզի այսպես ասած՝ «վա բանկ» խաղան: Ուստի պատերազմը լուրջ պատերազմ կլինի:

Իսկ ի՞նչ ենք արել մենք, վորպեսզի մեր Բանվորագյուղացիական Կարմիր բանակի առաջավոր ջոկատը Հեռավոր Արեվելյան Կարմրադրոշ Հատուկ Բանակը, մեր Հեռավոր Արեվելյան սահմաններում ընդունակ լինի վոջնչացնելու թշնամուն, յեթե թշնամին ներխուժի մեր տերիտորիան:

Այս վերջին յերկու տարում Կենտկոմը և ընկ. Ստոլինը առաջին հերթին անընդհատ զբաղվել են և այժմ ել զբաղվում են Հեռավոր Արեվելքով: Մենք մի փոքր ուժեղացրել ենք այդ շրջանի զինված ուժերը: Թույլ տվեք թվեր չբերել:

Յես ձեզ արդեն ասացի, վոր Հեռավոր Արեվելքում

մենք նմանապես մի քանի ձեռնարկումներ ենք դործադրել սահմաններն ամրացնելու համար:

Ամենապատասխանատու ճակատամասերում մենք ստեղծել ենք պատվարներ, վորոնց վրայով թշնամու համար այնքան ել հեշտ չի լինի անցնել մեր խորհրդային հողի վրա: (Յեվ այնուհետև ընկ. Վորոշիլովը հաղորդում է Հեռավոր Արեվելքի պաշտպանությունն ուժեղացնելու հիմնական ձեռնարկումները):

Ահա, ընկերներ, իհարկե համառոտակի և վոշ լրիվ խոսքերով այն, ինչ վոր արել ենք մենք Հեռավոր Արեվելքում մեր պետության սահմանները պաշտպանելու համար: 1922 թվականի նոյեմբերի 19-ին, ճապոնական բանակի Վլադիվոստոկից հեռանալուց հետո, Վլ. Իլյիչը հանդես գալով Մոսկվայի խորհրդում՝ ասաց. «Վլադիվոստոկը հեռու յե, բայց չե՞ վոր դա մեր քաղաքն է»: Յեվ այդ մեր քաղաքը, ինչպես և մեր ամբողջ Պրիմորյեն, ինչպես մեր Հյուսիսային Սախալինը, ինչպես մեր Կամչատկան, ինչպես մեր Հեռավոր Արեվելյան բովանդակ հողի յուրաքանչյուր թիզը մենք պետք է պաշտպանենք ինչ գնով ել լինի և կպաշտպանենք անպայմանորեն (բուռն, յերկարատև ծափեր):

Յես, ընկերներ, դիտեմ, վոր մենք բոլորս ել մի մարդու պես համոզված ենք, վոր վոշ միայն կպաշտպանենք մեր Հեռավոր Արեվելքը, այլև հաղթական դուրս կգանք ամեն մի պատերազմից, յեթե վերջինս փաթաթեն մեր վզին (ծափեր ամբողջ դահլիճում):

Վերջացնելով խոսքս, յես պետք է ասեմ՝ միմիայն անսահման բթամտությամբ, միմիայն խորը տգիտությամբ ու անեյանելիությամբ կարելի յե բացատրել մեր թշնամիների յերազները՝ մեր հաշվին ինչ վոր նվաճումներ անելու մասին, կոմունիզմը վոջնչացնելու մասին: Միմիայն սահմանափակվածությունը, տխրամաքությունը, վորը յերեվի անխուսափելի հետեվանք է կապիտալիզմի մահապարտված լինելու հանգամանքի, կարող է այդպիսի մտքեր ներշնչել մեր դասակարգային թշնամիներին:

Մենք, ընկերներ, Լենինի մահից հետո անցած 10 տարում հսկայական աշխատանք ենք կատարել: Մեր կուսակցությունը և բանվոր դասակարգը, խորհրդային Միության բոլոր աշխատավորները ներկայումս այնպիսի մեծ ուժ են ներկայացնում, այնպիսի մի հսկա, այնպիսի մի գործություն, կազմակերպված մարտիկների այնպիսի մի բանակ, վոր այն փոքրիկ բացերը, այն փոքրիկ թերությունները, վորոնք դեռևս ուղեկցում են մեր շինարարությանը, փոքրիկ բծեր են այն հոյակապ շենքի վրա, վորն արդեն կառուցել ենք: Մենք, միշտ է, կառուցել ենք սոցիալիզմի հիմքը միայն, մենք դեռ նոր ենք ձեռնարկել նրա վրա շարվածք կատարելուն, սակայն ընկերներ, արդեն կա մի վիթխարի շենք, վորի մեջ ապրում ենք մենք այսօր. նրա անունն է ԽՍՀՄ: Մենք արդեն վատ չենք ապրում այդ շենքում: Ունենալով այնպիսի հզոր կուսակցություն, այնպիսի հիանալի կազմակերպված բանվոր դասակարգ, ինչպիսին է մեր բանվոր դասակարգը, ունենալով այնպիսի մի հրաշալի դաշնակից, ինչպիսին յեղել է, իսկ այսօր առանձնապես դարձել է մեր կուրտոտեսային գյուղացիությունը, ունենալով այնպիսի փորձված, իմաստուն, մեծագույն առաջնորդ, ինչպիսին է մեր ՍՏՍԼԻՆԸ, մենք անվեհեր նայում ենք ապագային: Մենք որ ավուր նորանոր հաղթանակներ ենք տանելու և վոչ մի խոզի դունչ կամ ավելի զգվելի դունչ, վորտեղ էլ հրապարակ գա նա, չի կարող սարսափեցնել բոլշևիկներին և չի կանգնեցնի մեր անգուստ առաջընթացը (փոթորկալի ծափեր, ուռաներ, բուռն ուլացիա վորոշիլովի հասցեյին, վորին միանում է ընկ. Ստալինին ուղղված բուռն ուլացիան):

Հեղ. Ռազմ. խորհրդի նախագահի տեղակալ
ԸՆԿ. ՏՈՒԽԱԶԵՎՍԿԻ

ԱՃՈՒՄ Ե ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՀԶՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԸՆԿ. ՏՈՒԽԱԶԵՎՍԿՈՒ ՃԱՌԸ 17-ՐԴ ԿՈՒՍԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

Ընկերներ, ընկ. Ստալինի կողմից առաջադրված խնդրի, մեր յերկիրը ազդարարյին յերկրից ինդուստրիալ յերկիր դարձնելու խնդրի հաղթականորեն իրականացումը, մեզ հնարավորություն տվեց վոչ միայն արտադրել արտադրության բոլոր միջոցները, այլև հնարավորություն տվեց մեզ արտադրել նաև պաշտպանության բոլոր անհրաժեշտ միջոցները:

Կուլեկտիվացման ֆրոնտում մեր ունեցած հաղթանակը, սոցիալիստական հասարակության հիմքի կառուցումը Կարմիր բանակի շինարարության համար ստեղծեցին սոցիալական այնպիսի բազա, վորպիսին մենք հունեցինք մինչև որս և վորի մասին մենք միայն յերազել կարող էյինք քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ, իմպերիալիստների առաջին ինտերվենցիայի ժամանակ: Յեվ ինքնին հասկանալի յե, վոր անդասուկարգ սոցիալիստական հասարակության կառուցմանը համաչափ ավելի ու ավելի կաճի Կարմիր բանակի հզորությունն ու միաձուլությունը:

Ինդուստրացման մեր բազայի շինարարության հետ համընթաց աճում եր նաև Կարմիր բանակի տեխնիկական հզորությունը: Այդ մասին վայելուն կերպով և մանրամասնությամբ ղեկուցեց 17-րդ հումագումարին ընկ. Վորոշիլովը:

Յես կուզեյի դրան ավելացնել այն, վոր մեր տեխնիկական հզորության զարգացման գործում ընկ. Ստալինը վոչ միայն ընդհանուր ղեկավար դեր եր կատար

բում, այլև անմիջական և ամենորյա մասնակցութիւնն
եր ունենում ինչպես սպառազինութեան անհրաժեշտ
տիպարներ ընտրելու, այնպես եւ այդ տիպարներն ար-
տադրութեան մեջ դնելու գործում: Ընկ. Ստալինը վոչ
միայն ընդհանուր խնդիրներ եր դնում, մասնավանդ բա-
նակը ավիացիայով, տանկերով, հրետանիով, հեռահար
ու արագաձիգ, ավելի ժամանակակից հրետանիով սպա-
ռազինելու վերաբերյալ, այլև համալքում եր արտադրու-
թեան կազմակերպչներին—գործարանների ղեկավար-
ներին, կուսակազմակերպութիւնների ղեկավարներին և
պրակտիկ կերպով լուծում եր արտադրութեան գործը:
Համարենք, գործարանների ղեկավարներն ու կուս-
կազմակերպութիւնների ղեկավարները հիշում են թե
ինչպես եր ընկ. Ստալինը դնում այդ հարցերը և թե ինչ-
պես ամեն ոք վերահսկում եր առաջադրված խնդիրների
կատարմանը:

Այդ աշխատանքը, այդ ղեկավարութիւնը ստեղծե-
ցին մեզ համար այն տեխնիկական հզորութիւնը, վո-
րով ոժտված ե կարմիր բանակը և վորը դուք մի անգամ
եւ կտեսնեք գորահանդեսի ժամանակ:

Ընկերներ, ինքնըստինքյան հասկանալի յե, վոր
ինդուստրիալ-տեխնիկական աճման հետ մեկտեղ հետա-
գայում ևս կաձի կարմիր բանակի հզորութիւնը: Հաս-
կանալի յե, վոր ճիշտ այդպէս պատերազմի դեպքում
հսկայական չափով կաձի տեխնիկական դույզը, զինա-
սարքի, հրանոթների, ինքնաթիռների, տանկերի մատա-
կարարման պահանջը:

Մեր աճող ինդուստրիալ հզորութիւնը հնարավո-
րութիւն ե տալիս լիովին լուծելու այդ խնդիրը: Սա-
կայն այդ խնդիրը չափազանց բարդ ե: Բաւական չե
միայն ունենալ ինդուստրիալ հսկա բազա,—հարկավոր
ե կարողանալ այդ իր ձեռքը վերցնել, հարկավոր ե կա-
րողանալ խաղաղ արտադրանքից փոխադրել այն ճակո-
տի մատակարարման գործին:

Ահա ճակատների մատակարարման այդ գործը,

խաղաղ արտադրանքի փոխադրումը ռազմական ար-
տադրանքին, կամ,—ինչպես մենք ենք անվանում,—
արդյունաբերութեան մոբիլիզացիան, պետք ե դեպի
իրեն հատուկ ուղադրութիւն գրավի, և յես կուզեյի
հենց այդ հարցի վրա կանգ առնել:

Յեթե նայելու լինենք, թե ինչպես եր ընթանում
բանակների մատակարարումը իմպերիալիստական պա-
տերազմի ժամանակ ամենից ավելի առաջավոր ին-
դուստրիալ յերկրներում, ապա կտեսնենք, վոր ռազմա-
կան կազրային գործարաններն այդ գործում շատ փոքր
դեր են խաղացել: Արտադրութեան հիմնական մասսան
ընկնում եր քաղաքացիական գործարաններին, վորոնք
կոտլերացվում եյին ռազմականների հետ և տալիս եյին
արտադրութեան հիմնական մասսան: Որինակ՝ Գերմա-
նիայում մինչև պատերազմը հրանոթներ արտադրում
եյին 4 կազրային գործարաններ: Պատերազմի ժամա-
նակ հրանոթներ արտադրում եյին 586 մասնավոր գոր-
ծարաններ: Մինչև պատերազմը գնդացրեր արտադրե-
լու համար աշխատում եր 3 կազրային գործարան, իսկ
պատերազմի ժամանակ՝ 60 մասնավոր գործարաններ:
Մինչև պատերազմը սավառակներ արտադրելու համար
աշխատում եր 16 կազրային գործարան, իսկ պատերազ-
մի ժամանակ՝ 124 գործարան և այլն:

Այդ չափազանց դժվար գործ ե, և կապիտալիստա-
կան յերկրների համար շատ ժամանակ պահանջվեց քա-
ղաքացիական արտադրութիւնները ռազմական արտա-
դրութիւնների ռելսերին փոխադրելու համար: Մինչև
պատերազմը արդյունաբերութեան մոբիլիզացիան նա-
խատեսված չեր, հարկ յեղավ հանկարծակի ստեղծել
այդ, սակայն համենայն դեպս, կապիտալիստները
գտան կազմակերպչական մեթոդները, թե ինչպես կեն-
սադործել այդ մոբիլիզացիան: Քաղաքացիական գոր-
ծարաններն ամրացվում եյին ռազմական վորոշ գոր-
ծարաններին կամ քաղաքացիական գործարաններից
ընտրվում եյին ամենից ավելի խոշորները, առաջատար

գործարանները, վորոնց և ամբողջում էյին մյուսները, և այդպիսի խմբակցությունը ուներ կազմակերպման ընդհանուր ղեկավարություն և անհրաժեշտ զինասարքի արտադրության ընդհանուր ղեկավարություն: Այժմ ամբողջ կապիտալիստական աշխարհը, կապիտալիստական բոլոր յերկրները, իմպերիալիստական պատերազմի փորձի հիման վրա ջանում են խաղաղ ժամանակ կատարել նախապատրաստական այն ամբողջ աշխատանքը, վորի վրա նրանք այնքան շատ ժամանակ վատնեցին պատերազմի ժամանակ, և այժմ արդյունաբերության մոբիլիզացիոն ծավալումը կկատարվի շատ կարճ ժամանակում:

Այնուհետև, խոսելով ԲԳԿԲ սպառազինման հաջողությունների մասին, ընկ. Տուխաչևսկին համադրում էր ուշադրությունն և հրավիրում արտադրության այն թերությունների վրա, վորոնք դեռ լիովին վերացված չեն արդյունաբերության մեջ:

Մեր գործարաններում չափազանց արհամարհական վերաբերմունք ունենք մենք դեպի գծադրական տնտեսությունը: Կարելի չի բազմաթիվ որինակներ բերել: Դետալները կատարում են թերի, վոչ լիակատար, այնպես, վոր հետո հավաքման ցեխում կարելի է լինում խարտել, տաշել, հարմարեցնել մի դետալը մյուսին: Վոչ թե դետալն են հարմարեցնում գծանկարին, վոչ, ընդհակառակը, դետալն են հարմարեցնում միացյալ դետալին: Այդ նշանակում է ժխտել սխտեմը: Յեվ ընդուն այն է, վոր գործարանի տեխնիկական ղեկավարությունը հաճախ գտնում է, վոր այդ այդպես ել պետք է չլինի, վոր այստեղ վոչինչ չկա փոխելու:

Յեթե դուք ուշադրություն դարձնեք մեր գործարանների տրամաչափային (կալիբրային) տնտեսության վրա, վորի մասին խոսեց ընկ. Ռուձուտակը, որինակ բերելով Մոսկվայի արգելակային գործարանը, ապա դուք հաճախ կտեսնեք այնտեղ նման խայտառակություն: Յեթե տրամաչափային տնտեսություն ել դոյու-

թյուն ունի, ապա հաճախ բանվորներն ու վարպետները նույնիսկ չգիտեն այդ մասին, և շատ պարզ է: Յեթե դետալը չի մշակվում գծանկարի համաձայն, այլ կատարվում է «բաց թողումներով», ապա այդ դետալի տրամաչափով հնարավոր չե ստուգել, տրամաչափերը կամաց-կամաց լողորովին մոռացվում են: Հաճախ տրամաչափերը նույնպես չեն համապատասխանում գծանկարներին: Առհասարակ այդ գործի նկատմամբ բացակայում է հարկավոր ուշադրությունը: Ընդհանրապես, ընկերներ, մեր գործարանները հարգանք չեն տածում և ուշադրություն չեն դարձնում վոչ գծագրական և վոչ տրամաչափային տնտեսությանը: Իսկ առանց դրան և առանց տեխնիկական վերահսկողության ճիշտ կարգավորման, իհարկե, չի կարող լինել և ճիշտ կառուցված մեքենա:

Ինչպես է դրված տեխնիկական վերահսկողության խնդիրը: Յես յեղել եմ կապիտալիստական գործարաններում, և յես տեսել եմ, թե ինչպես ուղեկցող ճարտարագետը չըջանցում եր դադգյահները արտադրության հոսանքով, նա իր գլխավոր ուշադրությունը դարձնում եր այն բանի վրա, թե ինչպես են իրագործում տեխնիկական վերահսկողությունը: Նա իսկույն տրամաչանիկական վերահսկողությունը: Թե ինչպես պետք է ստուգել փերով ցույց եր տալիս, թե ինչպես պետք է ստուգել տվյալ դետալը. ինչպես է խոտան առաջ դալիս, վորովհետև, հայտարարում եր նա, շատ թանգ կնստի, յեթե թույլ տանք չարունակել փչացած դետալը: Մեզ մոտ շատ գործարաններում, ընդհակառակը, վերահսկողության վրա վոչ մի ուշադրություն չեն դարձնում: Յեվ յես պետք է ասեմ, վոր շատ գործարանների դիրեկտորներ գլխակցաբար թուլացնում են տեխնիկական վերահսկողությունը, միայն թե շատ արտադրանք լինի, իսկ վորակի մասին հետո կմտածենք:

Ընկ. Ստալինը շատ լավ բան առաջարկեց ավիոարդյունաբերության համար. այն է՝ վոր պետք է տեխնիկական վերահսկողության բաժինները հանել գործարան-

ների գիրեկաորներին յենթարկվելուց և յենթարկել անմիջապես վարչության պետին: Յես կարծում եմ, վոր յեթե այդ անցկացվի նաև ամբողջ մեքենաշինական արդյունաբերության մեջ, այն ժամանակ այդ կտար նշանակալից բարելավում:

Յեթե դրան ավելացնենք և տերմիկական ռեժիմի կարևորությունը, ապա ե՛լ ավելի հասկանալի կդառնա: Այստեղ ընկ. Սերգոն խոսեց դոմնայի պրոցեսի մասին, խորանալով մանր բաների մեջ, սակայն հենց այդ մանր բաներին է, վոր դեմ է առնում դոմենյան արտադրությունը: Նույնն է կատարվում նաև մեր գծանկարների, տրամաչափերի, տերմիկական մշակման հետ:

Ընկ. Տուխաչևսկին, այնուհետև տվյալներ է մեջ բերում գործարանների առանձին թերությունների և նրանց վերացման մեթոդների մասին:

Սրանումն է, ընկերներ, ամբողջ հարցի արմատը: Առանց տիրապետելու մասսայական արտադրության, ճշգրիտ մեթոդներին, հնարավոր չէ, իհարկե, կարգավորել և այդ մասսայական արտադրությունը: Իսկ դրա հետ միասին, ընկերներ, տեխնիկայի այն հսկա աճումը, վորը տեղի ունի մեր յերկրում, անխուսափելիորեն մեզ կհրի դեպի բանակի հետագա տեխնիկական զարգացումը: Բանակի այդ զարգացումը կպահանջի համապատասխան մատակարարում, և դրան թե՛ մեր յերկիրը, թե՛ մեր ինդուստրիան պետք է պատրաստ լինեն:

Իսկ ինչպես տիրապետել այդ գործին: Անհրաժեշտ է, վոր մեր արդյունաբերության կազմակերպչական աշխատանքին ներկցվեն կուսակցական կազմակերպչությունները, վորովհետև անխուսափելիորեն գործարաններն ավելի քիթները բարձր կպահեն, մեծամտություն կանեն, կարհամարհեն մեկը մյուսին, և միայն կուսակցության միջամտությունը հնարավորություն կտա ճշտորեն կանոնավորելու այդ աշխատանքը:

Ընկերներ, յես վստահ եմ, վոր մենք կկարողանանք տիրապետել գծանկարներին և կոնտրոլ-չափողական

տնտեսությանը և ճիշտ, կարգապահ տեխնիկական վերահսկողությանը. իսկ դրանում է, ընկերներ, արտադրության յուրացումը: Յեվ յես չեմ կասկածում, վոր մեր կուսակցության և նրա կենտրոնական կոմիտեյի ղեկավարությամբ ու ընկ. Ստալինի կազմակերպչական ներգործությամբ մենք այդ ամենադժվար խնդիրը կկատարենք և պատերազմի դեպքում կկարողանանք առաջարժեղ այնպիսի հսկա տեխնիկական միջոցներ, վորոնցով կջարդենք մեր դեմ յելնող ամեն մի կապիտալիստական յերկրի կողերը (ծափահարություններ):

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆԸ ՏԱԼ ԱՎԵԼԻ ԱՄՈՒՐ ԿԱԴՐԵՐ

ԸՆԿ. ԲՈՒԴՅՈՆՆՈՒ ՃԱՌԸ 17-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

Ընկերներ, մեր 17-րդ կուսհամագումարն, իրոք, հանդիսանում է մեր եպոխայի պատմության մեջ մեծագույն համագումարը: Նա պատմական է նրա՝ համար, վոր սոցիալիզմի մեր յերկրում այդ համագումարը մարմնացնում է մեր կուսակցության մեծությունը, բանվոր դասակարգի և աշխատավորների մեծությունը, մարմնացնում է այն բոլոր հաղթանակները, վորոնք մենք ձեռք բերինք այդ, համեմատաբար կարճ ժամանակում, առաջին հնգամյակի ժամանակաշրջանում, վորը մենք հաղթականորեն ավարտեցինք չորս տարում և յերկրորդ հնգամյակի առաջին տարում:

Մեր կուսակցությունը յերկրի բանվոր դասակարգի և աշխատավորների շայն մասսաների հետ միասին բազա ստեղծեց յերկրորդ հնգամյակում մեր ժողովրդական տնտեսության հետագա հսկայական զարգացման համար:

Յերկրորդ հնգամյակի պլանը ներկայացնում է նոր խնդիրների վիթխարի պատկեր, խնդիրներ, վոր իրոք համաշխարհային-պատմական են: Այդ նույն ժամանակում կապիտալիստական սխտեմը ճարճատում է ամեն կողմից, տնտեսական ճգնաժամից այլ յեղ չի տեսնում, բացի դեպի պատերազմ տանող ճանապարհից: Այն ժամանակաշրջանը, վորում մենք ապրում ենք, անշուշտ, հանդիսանում է պատերազմի նախորդ:

Մեր կուսակցությունը հաղթանակեց և ջարդ ու փչուր արեց թշնամիներին, վորոնք խանդարում էին

Հեղ. Ռազմ. Խորհրդի անդամ յեվ Բ. Գ. Բ. Կեծեկազարի Տեսուչ
ԸՆԿ. Ս. Մ. ԲՈՒԴՅՈՆՆԻ

մեզ կուսակցութեան գլխավոր գծի կենսագործման ճանապարհին, խանգարում եյին միջինում մասսաներին կուսակցութեան գլխավորութեամբ պայքարել մեր յերկրում սոցիալիզմի կառուցման համար:

Հասկանալի յե, վոր ուղղիցիոն պլատֆորմաները, վորոնք առաջադրվում եյին աջ և «ձախ» ուղորտունիզմի առաջնորդների կողմից, տանում եյին դեպի մեր յերկրում կապիտալիզմի վերականգնման գիծը: Յեթե նրանց հաջողվեց մեր կուսակցութեանը թեքել դեպի այդ գիծը, մենք վաղուց արդեն պատերազմի մեջ քաշված կլինեյինք: Մեզ, բուլշևիկներին համար, վորոնք պայքարում են մեր կուսակցութեան գլխավոր գծի կենսագործման համար, մեր մեծ առաջնորդ ընկ. Ստալինի հանձարեղ ղեկավարութեամբ, — պարզ է, թե մենք ուր ընկած կլինեյինք, յեթե հաղթանակեր ուղորտունիզմի այս կամ այն պլատֆորման:

Այժմ, ընկերներ, թույլ տվեք ինձ կանգ առնել այն հարցի վրա, վորն այնպես չեչտակիորեն դրեց ընկ. Ստալինը, այն է՝ անասնաբուծութեան հարցի վրա: Անասնապահութեանը մեղանում, ուղղակի կարելի չե ասել, վոր չի ոգտվել բավարար ուշադրութեամբ թե՛ ասել, վոր չի ոգտվել բավարար ուշադրութեամբ թե՛ առաջին հնգամյակում և թե՛ յերկրորդ հնգամյակի առաջին տարում: Մեղանում վոչ վոք չի աշխատել անասնապահութեան համար կադրեր պատրաստելու վրա: Ձիարածը, հովիվը, դեռևս հարգանք չեն վայելում մեզ մոտ, իսկ առաջին հերթին նրանցից է կախված մեր հոտի դարգացումը: Դեռևս չատ պետք է աշխատել նրանց անասնաբուծական-սանիտարական պատրաստութեան վրա: Նրանց աշխատավարձն ավելի բարձր պետք է լինի, քան մի ուրիշինը գյուղատնտեսութեան մեջ: Իսկ նրանք, ընդհակառակը, ավելի քիչ են ստանում: Բացի դրանից, մենք նրանց պետք է ապահովենք մասնագիտական հագուստով (ձայներ. «ճիշտ է»): Այդ ասպարիզում չատ քիչ բան է արվում:

Չնայած կուսակցութեան, կառավարութեան և

ԽՍՀՄ հողօգտագործության ձևերը առած մի շարք միջոցառումներին, վորոնք ուղղված են լավացնելու անասնապահությանը, վերացնելու դիմազրկությունը, կազմակերպելու ճիշտ չահագործումն ու կերակրումը, մատուցանելու անհրաժեշտ խնամքը, աշխատանքի հանրագումարը, մենք ձեռն ենք դրա այդ ասպարիզում ձեռք չենք բերել դրական արդյունքներ:

Ճիշտ է, 1933 թվին կուտակություն և կառավարություն վորոշակի և պարզ վորոշման շնորհիվ, մենք վորոշ չափով լավացրինք ձիարուծությունը: Սակայն յեթե տանք կատարված աշխատանքի հանրագումարը, ապա այնքան աննշան կլինի, վոր դրա մասին ուղղակի խոսել չես ուզում:

Ձիարուծություն, ինչպես և ամբողջ անասնապահության գործում, հաճախ դեռևս աշխատում են կամպանիոն մեթոդով: Կամպանիան մոտենում է, մարդիկ սկսում են տեղից շարժվել: Կամպանիան վերջանում է, ամեն ինչ մոռացվում է: Այնինչ, հայտնի չէ, վոր հոր վերաբրտադրել, վերականգնել, — այդ այնքան էլ հեշտ գործ է: Ձիուն անեցնելու համար հարկավոր է հինգ տարի, իսկ կովին անեցնելու համար հարկավոր է չորս տարի:

Անասնապահության ասպարիզում մենք պետք է նախ՝ ապահովենք աշխատողների հիմնական արտադրական կադրերին, վորոնց մասին չես արդեն խոսեցի: Նրանց հատուկ ուշադրություն պետք է նվիրեն մեր տնտեսական մարմինները ինչպես կենտրոնում, այնպես էլ տեղերում: Յերկրորդ՝ պետք է դադարեցնել յեղջյուրավոր անասունների մատղաշների մորթելը ինչ գնով ուզում է լինի:

Ընկ. Ստալինի և վորոշիլովի կողմից այստեղ առաջադրված անասնապահության հարցը հիմք է տալիս, վորպեսզի մենք բոլորս լավ մտածենք այդ մասին: Չե՞ վոր ձին վոչ մի չափով չի կարող հակադրվել մեր ավտոարանսպորտի և մյուս մեքենաների զարգացմանը:

Հարկավոր է զուգակցել այդ յերկուսը: Մեքենան ու ձին մեկմեկու լրացնում են և վոչ թե վտարում: 1929 թ. մեր արդյունաբերությունն ուներ 400 հազար ձի, իսկ այժմ ունի առնվազն մեկ միլիոն յերկու հարյուր հազար ձի: Ինչո՞վ բացատրել այդ: Այդ բացատրվում է մեր արդյունաբերության վերելքով և մեր տնտեսավարների առողջ տնտեսական մտածողությամբ:

Վերցրեք գործարանը. պետք է ներս կրել հումքը պահեստներից, վորոնք հենց այդտեղ են գործարանին կից: Ի՞նչ է, դուք պետք է դրա համար մեքենա՞ բանեցնեք: Լավ տնտեսավարը այդ չի թույլ տա:

Յես գտնում եմ, վոր անասնաբուծական տնտեսություններում պետք է ունենալ կադրերի մշտական կազմ, յյուզատնտեսների մշտական կազմ, անասնաբույժների և զոոտեխնիկների մշտական կազմ: Ընկ. Ստալինը խոսեց այն մասին, վոր մեզանում մարդկանց մի խումբ կա, — դրանք ազնիվ շաղակրատներն են: Մեզանում մարդկանց մի ուրիշ խումբ էլ կա, — դրանք թրեւոդներն են, վորոնք ամբողջ հնգամյակի ընթացքում թրեւում են, վոչինչ չեն անում և միայն շրջում են յերկաթուղով և ուղեդրամ են ստանում:

ՄՏԱԼԻՆ. — Ճիշտ է:

ԲՈՒԴՅՈՆՆԻ. — Նստում է մի տեղում, ինչ ասես անում է, իսկ հետո այդտեղից մի ուրիշ տեղ է գնում և այդպես անվերջ:

ՄՏԱԼԻՆ. — Ճիշտ է:

ԲՈՒԴՅՈՆՆԻ. — Կա՞ մարդկանց այսպիսի խումբ: Յես գտնում եմ, վոր յեթե մարդ մի տեղում խափանում է գործը, հարկավոր է, վոր այդ մասին իմանան նրա և գործը, հարկավոր է, հայտնեն նրա սխալների մասին: Իսկ յեթե նա կրկնում է իր սխալները, այն ժամանակ յերբեք հարկավոր չէ նրան պատասխանատու աշխատանքի թույլ տալ:

Յես կարծում եմ, վոր հնգամյա պլանում մենք քիտեղ ենք ավել լուծմորիլների գործարանների շինարա-

բությանը: Մեզ լոկոմոբիլ և հարկավոր կալօրիչի համար, և վոչ պակաս 16—18 ձիու ուժի: Իսկ մենք մեր հսկա գյուղատնտեսության համար կառուցում ենք ընդամենը մեկ լոկոմոբիլի գործարան: Այդ իհարկե, մի կաթիլ և ծովում: Իսկ լոկոմոբիլը հենց այն մեքենան է, վորն իր նշանակումով համապատասխանում է մեր խոշոր գյուղատնտեսությանը: Բացի դրանից, այն մեքենան, վոր մենք մինչև հիմա կառուցում ենք, — չորս ուժանի յե, — այդ մեքենան կուլակային տիպի մեքենա յե, մանր ունեվոր գյուղացիական տնտեսության համար է: Այդ մեքենաների սակավագորության շնորհիվ մենք կալսելու ժամանակ կորցնում ենք հացի առնվազն 12—15 տոկոսը: Քիչ է արտադրում այդ մեքենան: Բացի դրանից, այդ մեքենան աշխատում է հանքային վառելանյութով: Այդ վառելանյութը կրում են յերկաթուղով, հետո կրում են գետնուղիով: Վորքա՛ն մարդիկ են զբաղված այդ վառելանյութը կրելու գործով: Իսկ այդ վառելանյութը ուշանում էլ է: Մինչդեռ մենք վորպես վառելանյութ կարող ենք ոգտագործել հարդը, վոր դժբախտաբար, մեզանում, Թափթփված է ամբողջ տաշտով մեկ: Այդ կարելի յե անել, յեթե մենք ունենանք 16—18 ուժանոց լոկոմոբիլ: Ավելի ուժեղ լոկոմոբիլը մեծ չափով կտնտեսի բանվորական ուժը: Յեթե 4 ուժանոց մեքենայի վրա աշխատում է 10—11 մարդ, ապա ավելի ուժեղ լոկոմոբիլի վրա կաշխատի 30 մարդ: Իսկ կարտադրի նա հազար 200 փութ որական, չորս ուժանոցի 250—300 փթի փոխարեն:

Անհրաժեշտ է դնել նույնպես այերոսահնակների լայն արտադրության հարցը: Նրանք ապագայում շատ մեծ դեր պետք է կատարեն վորպես կապի հիանալի միջոց մեր ռայոնների, ՄՏԿ-ների և կոլտնտեսությունների համար:

Ընկերներ, մեր համագումարում չեչտակիորեն են դրված վոչ միայն անասնապահության հարցը, այլև մեր սոցիալիստական շինարարության բոլոր հարցերը:

Մեր կուսակցությունը, մորիլիզացիայի յենթարկելով իր ուժերը լենինյան կենտկոմի շուրջը, պրոլետարական հեղափոխության մեր մեծ առաջնորդ ընկ. Ստալինի շուրջը, մորիլիզացիայի յենթարկելով ամենալայն մասսաներին, կընթանա հաղթանակից հաղթանակ և լիովին կկատարի յերկրորդ հնգամյակի պլանը: (Ծափահարություններ):

ԸՆԿ. ԲԼՅՈՒԽԵՐԻ ՃԱՌԸ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ 17-ՐԴ
ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

Ընկերներ, Կուսակցութեան 17-րդ համագումարն
իր վրա բեռեց Վոչ միայն մեր բանվոր դասակարգի և
կուտակաւոր գյուղացիութեան ուղղութիւնը, այլև
ամբողջ միջազգային պրոլետարիատի և ամբողջ աշ-
խարհի ճշմարտութիւնը ուղղութիւնը: Համայն աշխար-
հի պրոլետարիատը ամենաճիշտ հետաքրքրութեան
զգացմունքով և հպարտութեամբ հետևում է համագու-
մարի աշխատանքին: Դա պատահականութիւն չէ:
Ընկերներ Ստալին, Ին

Ընկերներ Ստալինի, Մոլոտովի, Կուլյիշևի ու Կա-
գանովիչի ղեկուցումները համաշխարհային պատմական
նշանակութիւն ունեցող փաստաթղթեր են: Այդ ղեկու-
ցումները մեր կուսակցութեան մարտական ծրագիրն են
սոցիալիզմի և անդասակարգ հասարակութեան համար
մղվող պայքարում: Նրանք մոբիլիզացիայի յեն յեն-
թարկում կուսակցութիւնը հետագա պայքարի համար,
Մարքսի, Լենինի ու Ստալինի ուսմունքը կենսագործե-
լու համար: Նրանք զալիս են կրկին վկայելու լենինյան
կուսակցութեան հաղթանակը հակահեղափոխական
տրոցիզմի, աջ ու «ձախ» ոպոզիցիաների և նրանց այ-
լաձևութիւնների դեմ:

Այն հանդամանքը, վոր մենք փայլուն կերպով իրականացրինք առաջին հնգամյակի պլանը, վոր մենք ստեղծեցինք այն բոլոր պայմանները, վորոնք ապահովում են յերկրորդ հնգամյակի ծրագրի կատարումը, արդյունք է մեր կուսակցության լենինյան նենտկոմի և մեծ ստրատեգ, կուսակցության ու բանվոր դասակարգի առաջնորդ ընկ. Ստալինի անհաշտ բոլշևիկյան քաղաքականության (ծափեր) :

Սուանց չափազանցելու կտրելի յե ասել, զիոր մեր
մեծ խորհրդային Միության մեջ չկա այնպիսի անկյուն,

վորը չզգար առաջին հնգամյակի սոցիալիստական
շինարարութեան ամբողջ հոյակապությունը և մեր կու-
սակցութեան կենտկոմի հանճարեղ ղեկավարութիւնը:

Ընկերներե՛ր, Հեռավոր Արևելյան յերկիրը, վոր
ներկայացուցիչն եմ յես այստեղ, մեր յերկրի հեռավոր
շրջաններից մեկն է։ Նա գտնվում է տասրվա միջազ-
գային քաղաքական անցուղարձերի ամենասուր ծա-
կատամասում և այժմ արդեն անմիջականորեն սահմա-
նակից և Ճապոնիային, վորը տենդորեն պատերազմի յե-
սլատրաստվում։ Յես անհրաժեշտ չեմ համարում ման-
րամասնորեն կանգ առնել այն իրադրության վրա, վոր
ստեղծվել է մեզ մոտ Հեռավոր Արևելքում։ Ընկ․ ընկ․
Ստալինը և վորոշիւովը սպառիչ պարզորոշությամբ
թողութագրեցին Հեռավոր Արևելքում ստեղծված պայ-
մանները։ Յես ուզում եմ միայն շեշտել, վոր Հեռավոր
Արևելքի պայմաններով մենք առանձնապես վորոշակի
դժգացինք այն իմաստուն, զգուշ և միևնույն ժամանակ
հաստատուն քաղաքականությունը, վորը վարում է մեր
լենինյան կենտկոմը և վորի նպատակն է պատերազմի
ստեղծված բոլոր սոցիալիստական շինարարու-
թյունները հոգուտ սոցիալիստական շինարարու-
թյան։ Այդ առանձնապես ուժգին դժգացինք մենք Հեռա-
վոր Արևելքում։ Մենք տեսանք, վոր կուսակցության
կենտրոնական կոմիտեն վոչ մի ջանք չէր խնայում,
վորպեսզի մեղմացնի մեր և Ճապոնիայի փոխհարաբե-
րությունների գնալով սրվող, խտացած պարագան։ Սա-
րկությունների գնալով սրվող, խտացած պարագան։ Սա-
րկությունների գնալով սրվող, խտացած պարագան։ Սա-
րկությունների գնալով սրվող, խտացած պարագան։ Սա-

ներին։ Բանն այն է, վոր հակայական տարրերություն կա
այն խոսքերի միջև, վորոնցով վարագուրված է ճապո-
նական կառավարության պաշտոնական քաղաքականու-
թյունը ևՍՀՄ-ի նկատմամբ և նրա գործերի միջև։ Չնա-
թյունը ճապոնական քաղաքականության պաշտոնական
63

դեկավարներն արտաքուստ խաղաղասիրական հավաստիացումներին, մենք այնուամենայնիվ տեսնում ենք,— դրա վրա այստեղ մանրամասնորեն կանգ ե առել ընկ. Վորոշիլովը,— վոր տենդային պատրաստություններ են տեսնվում պատերազմի համար, վոր Հյուսիսային Մանջուրիան վերածվել ե այն պլացդարմին, վորը Ճապոնիան մոլի վճռականությամբ, ուժասպառ անելով իր ամբողջ պետական որդանիզմը, պատրաստում ե, վորպեսզի այդ պլացդարմից թռիչք դործի մեր խորհրդային Հեռավոր Արևելքի վրա:

Ընկ. Վորոշիլովն իր յեղեթում մեջ բերեց այդ նախապատրաստության հիմնական ցուցանիշները: Այստեղ յես ուզում եմ կանգ առնել միմիայն այն ձեռնարկումներն մի մասի վրա, վորոնք հակառակ ճապոնական կառավարության քաղաքականության բոլոր պաշտոնական ղեկավարների հավաստիացումներին, առանձնապես վորոշակի ցույց են տալիս, վոր նրանց նախապատրաստական ձեռնարկումները կատարվում են վոչ թե պաշտպանության նպատակով, այլ նրա համար, վորպեսզի իրականացնեն իրենց հարձակումը խորհրդային Միության վրա:

Յես ուզում եմ բերել միայն յերեք փաստ, վորոնք անմիջականորեն վկայում են, վոր այդ պատրաստություններն ուղղված են մեր խորհրդային Հեռավոր Արևելքի դեմ:

Ի՞նչ ցուցանիշներ են դրանք:

Առաջին՝ վճռականը, այն հսկայական ստրատեգիկ յերկաթուղային շինարարությունն ե, վորը տենդորեն կատարում ե Ճապոնիան վերջին յերկու տարվա ընթացքում: Ձեզ պետք ե ասեմ, վոր նրանք այս յերկու տարում կարողացան կառուցել Մանջուրիայում ավելի քան 1000 կիլոմետր յերկաթուղի դեպի մեր սահմանները, վորից ամենաշատը միայն 30—35 տոկոսը կարելի յարդարացնել տնտեսապես: Այդ առաջին ցուցանիշն ե, վորը ցույց ե տալիս, թե դեպի վո՞ր կողմը, ի՞նչ ուղղությամբ են զարգանալու ռազմական այն անցքերը, վո-

Հեռավոր Արեւելքում կարմրադրոշ հատուկ բաժակի՝ հրամանատար
ԸՆԿ. ԲԼՅՈՒՆԵՐ

րոնց նախապատրաստման գործին Ճապոնիան այժմ
լստ ելության ծախսում է իր բոլոր ազգային միջոցները:

Յերկրորդ ցուցանիշն է՝ ճանապարհային-խճու-
ղային շինարարությունը: Այս յերկու տարվա մեջ ճա-
պոնացիք կառուցեցին 2200 կիլոմետր գրունտային ճա-
նապարհ: Յեթե մենք դիտենք այդ գրունտային ճանա-
պարհների ուղղությունը, կտեսնենք, վոր նրանք կամ
ընթանում են սահմանագծի ուղղությամբ, կամ Ներ-
քին Մանջուրիայից անպայման ձգվում են դեպի մեր
սահմանային կետերը, այնպիսի ուղղություններով,
վորոնք ամենից ավելի ձեռնտու յեն ապագայում ստրա-
տեգիկ գործողություններ ծավալելու համար:

Յերրորդ ցուցանիշն է՝ ողանավակայանների շինա-
րարությունը: Ճապոնացիք կառուցել են մոտ 50 ողա-
նավակայան և ավիացիոն բազա: Այդ բոլոր բազաները
և ողանավակայանները, յեթե դիտենք քարտեզը, դա-
սավորված են Մուկդենից դեպի հյուսիս: Նրանք բոլորն
ել կենտրոնացված են Մուկդեն—Սարբին—Յիցիկար յե-
ռանկյունում՝ այդ շրջանից դեպի հյուսիս:

Ճապոնիայի ռազմական միջնադար Հայասին՝ փետր-
վարի 3-ին իր ունեցած զրույցի ժամանակ, համետո-
րեն փոքր ցույց տալով Հյուսիսային Մանջուրիայում
իրենց ունեցած ուժերը, մեզ մեղադրում էր, թե մենք
հսկայական զորք ենք կենտրոնացրել մեր սահմաննե-
րում: Նա ասել էր—ահա մենք ճապոնացիներս Մանջու-
րիայում գրավել ենք Ֆրանսիային, Գերմանիային ու
Բելգիային հավասար տարածություն և այդտեղ ունենք
միայն 50.000 զորք, իսկ դուք միմիայն Հեռավոր Արե-
վելքի սահմաններում կուտակել եք 100.000 զորք և 300
ինքնաթիռ: Պետք է ջրել այդ սխալ տեղեկությունը:
Մենք կատարելապես ճիշտ տեղեկություններ ունենք,
վոր յեթե մինչև Մանջուրիան գրավելը ճապոնական
զորքերը կազմում էին միայն 10.000 հոգի, ապա այժմ
այդտեղ կա 130.000 զորք, այսինքն՝ ավելի քան ճապո-
նական ամբողջ բանակի մի յերրորդը: Դրան պետք է
ավելացնել Մանջու-Գոյի 110—115 հազար զինվորնե-

Հենց բանակն ուժեղացնելու և ամրապնդելու համար։ Բանակն ամրացված և լավազույն կազմավորված։ Ավելորդ է թվեր բերել, կամ ցույց տալ նրա աճումը տոկոսային համեմատությամբ։ Յես կարող եմ ձեզ գեկուցել, վոր նա իր վորակական ու քանակական կազմով հասցված է այնպիսի վիճակի, վոր մենք կարող ենք կատարելապես հանգիստ չարունակել այստեղ մեր աշխատանքը (ծափեր)։

Բացի դրանից, ինչպես բոլորիս հայտնի յե, մեր կուսակցությունը, մեր առաջնորդ ընկ. Ստալինը, յեթե մի գործ սկսում ե, հասցնում ե մինչև վերջը։ Այդպես ել մինչև վերջը կհասցվի Հեռավոր Արևելքի պաշտպանությունը (ծափեր)։

Մենք ուժեղ ենք տեխնիկայով, տանկերով ու ավիացիայով։ Յեթե մենք կարիք ունենանք չափելու մեր ուժերը, յեթե դրան հարկադրեն մեզ, յես կարծում եմ, վոր մենք, թե՛ զորքի տեսակների և թե՛ ըստ ամբողջ բանակի հաղթական դուրս կգանք այդ ընդհարումից (ծափեր)։

Մեր տանկերը, մեր ավիացիան, մեր առաջին հրնդամյակի զավակներն են։ Յես կարծում եմ, վոր առաջին հնգամյակի այդ զավակները կկարողանան կատարել իրենց սոցիալիստական պարտականությունը խորհրդային Միության հանդեպ՝ վոչ միայն սահմանադրված, վոչ միայն ռազմաճակատում, այլև իմպերիալիստական հակառակորդի խորը թիկունքի վորակից տեղում (ծափեր)։

Ընկերներ, պատերազմը մեր յերկրորդ հնգամյակի պլանի մեջ չի մտնում (ծիծաղ դափնիք)։ Այդպես՝ գոնե լսելով ընկ. ընկ. Մոլոտովի և Կուլբիչևի գեկուցումները, յես չնկատեցի, վոր այդտեղ վորեւե կետ, կամ պարագրոֆ ե մտցված պատերազմի մասին (ծիծաղ)։

Մենք չենք ուզում պատերազմել, սակայն, յեթե մեզ ստիպեն, հարկադրեն, մենք կարող ենք համարձակորեն չափել մեր ուժերը և թող այն ժամանակ մեր հարևան-

ները չնեղանան, յեթե նրանց լավ հասցնի մեր փորձված, մարտերում կոփված, քաղաքականորեն ամրակուռ ու միաձույլ, մեր կուսակցությանը նվիրված բանակը, առաջին հնգամյակի զավակը հանդիսացող տանկերն ու ավիացիան (ծափեր)։

Վո՞րն ե այն արմատական տարբերությունը, վորը գոյություն ունի Մանջուրիայում, ճապոնական հրամատարության գործադրած ձեռնարկումների և Հեռավոր Արևելքում մեր գործադրած ձեռնարկումների միջև։ Վոր Արևելքում մեր գործադրած ձեռնարկումները միջև։ Այն, վոր այն ամենը, ինչ վոր անում ենք մենք Հեռավոր Արևելքում, յենթարկված ե միմիայն մեր Հեռավոր Արևելյան սահմանների պաշտպանությանը, մինչդեռ ճապոնական հրամանատարության ձեռնարկումները հետապնդում են հարձակման նպատակներ։ Այդ ե արմատական տարբերությունը։

Ընկ. Ստալինն իր գեկուցման մեջ կանգ առնելով Հեռավոր Արևելքի հարցի վրա, ասաց՝ մենք վոչ միայն մտադիր չենք զիջել Հեռավոր Արևելքը, այլ ընդհակառակը ձգտում ենք ավելի ծավալել այնտեղ սոցիալիստական շինարարության գործը։

Յերբ յես այսոր բանակի անունից ձեզ գեկուցեցի, վոր մենք խորհրդային Հեռավոր Արևելքը չենք տա, վոր մենք խորհրդային Հեռավոր Արևելքը չիմնված ե վոչ միայն կարապա իմ այդ համոզմունքը հիմնված ե վոչ միայն նրա տեխնիմիկ բանակի գործիքային վրա, վո՛չ միայն հեղափոխական սպառազինման վրա, վո՛չ միայն կուսակցությանը նվիրված նրա թյան գործին և մեր կուսակցությանը նվիրված նրա անձնակազմի վրա, այլև հենց իր՝ յերկրի տնտեսական կերպարանքի հսկայական փոփոխության վրա։

Առաջին հնգամյակում մենք Հեռավոր Արևելքում ներդրել ենք ավելի շատ միջոցներ, քան ցարական կառավարությունն իր գոյության ամբողջ ընթացքում։ Ուստի Հեռավոր Արևելքի յերկրի հանդեպ հնգամյակը Հեռավոր Արևելքի յերկրի համար հանդիսանում ե այդ ծայրերի սոցիալիստական ինդուստրացիան հսկայական ծրագիր։

Յերկրորդ հնգամյակում յերկրի առաջ խնդիր ե դրված՝ ծավալել խոշորագույն ինդուստրիա, մետա-

Հենց բանակն ուժեղացնելու և ամրապնդելու համար։
Բանակն ամրացված է լավագույն կազմերով։ Ավելորդ
է թվեր բերել, կամ ցույց տալ նրա աճումը տոկոսային
համեմատությամբ։ Յես կարող եմ ձեզ զեկուցել, վոր
նա իր վորակական ու քանակական կազմով հասցված
է այնպիսի վիճակի, վոր մենք կարող ենք կատարելա-
պես հանդիստ շարունակել այստեղ մեր աշխատանքը
(ծափեր)։

Բացի դրանից, ինչպես բոլորիս հայտնի յէ, մեր
կուսակցությունը, մեր առաջնորդ ընկ. Ստալինը, յեթե
մի գործ սկսում է, հասցնում է մինչև վերջը։ Այդպես էլ
մինչև վերջը կհասցվի Հեռավոր Արևելքի պաշտպանու-
թյունը (ծափեր)։

Մենք ուժեղ ենք տեխնիկայով, տանկերով ու տ-
վիացիայով։ Յեթե մենք կարիք ունենանք չափելու մեր
ուժերը, յեթե դրան հարկադրեն մեզ, յես կարծում եմ,
վոր մենք, թե՛ գործի տեսակների և թե՛ ըստ ամբողջ
բանակի հաղթական դուրս կգանք այդ ընդհարումից
(ծափեր)։

Մեր տանկերը, մեր ավիացիան, մեր առաջին հըն-
գամյակի զավակներն են։ Յես կարծում եմ, վոր առա-
ջին հնգամյակի այդ զավակները կկարողանան կատարել
իրենց սոցիալիստական պարտականությունը խորհրդա-
յին Միության հանդեպ՝ վոչ միայն սահմանադրված,
վոչ միայն ռազմաճակատում, այլև իմպերիալիստական
հակառակորդի խորը թիկունքի վորակից տեղում (ծա-
փեր)։

Ընկերներ, պատերազմը մեր յերկրորդ հնգամյակի
պլանի մեջ չի մտնում (ծիծաղ դափնեում)։ Այդպես՝
գոնե լսելով ընկ. ընկ. Մոլոտովի և Կույբիչևի զեկու-
ցումները, յես չնկատեցի, վոր այդտեղ վորեւէ կետ,
կամ պարագրաֆ է մտցված պատերազմի մասին (ծի-
ծաղ)։

Մենք չենք ուզում պատերազմել, սակայն, յեթե մեզ
ստիպեն, հարկադրեն, մենք կարող ենք համարձակորեն
չափել մեր ուժերը և թող այն ժամանակ մեր հարևան-

ները չնեղանան, յեթե նրանց լավ հասցնի մեր փորձ-
ված, մարտերում կոփված, քաղաքականորեն ամրա-
կուռ ու միաձույլ, մեր կուսակցությանը նվիրված բա-
նակը, առաջին հնգամյակի զավակը հանդիսացող տան-
կերն ու ավիացիան (ծափեր)։

Վո՞րն է այն արմատական տարբերությունը, վորը
գոյություն ունի Մանջուրիայում, ճապոնական հրա-
մատարության գործադրած ձեռնարկումների և Հեռա-
մատարության գործադրած ձեռնարկումների միջև։
Վոր Արևելքում մեր գործադրած ձեռնարկումների միջև։
Այն, վոր այն ամենը, ինչ վոր անում ենք մենք Հեռավոր
Արևելքում, յենթարկված է միմիայն մեր Հեռավոր
Արևելյան սահմանների պաշտպանությանը, մինչդեռ
ճապոնական հրամանատարության ձեռնարկումները
հետապնդում են հարձակման նպատակներ։ Այդ է ար-
մատական տարբերությունը։

Ընկ. Ստալինն իր զեկուցման մեջ կանգ առնելով
Հեռավոր Արևելքի հարցի վրա, ասաց՝ մենք վոչ միայն
մտադիր չենք գիշել Հեռավոր Արևելքը, այլ ընդհակա-
ռակը ձգտում ենք ավելի ծավալել այնտեղ սոցիալիս-
տական շինարարության գործը։

Յերբ յես այսոր բանակի անունից ձեզ զեկուցեցի,
վոր մենք խորհրդային Հեռավոր Արևելքը չենք տա-
ապա իմ այդ համոզմունքը հիմնված է վոչ միայն կար-
միր բանակի գործության վրա, վո՛չ միայն նրա տեխնի-
կական սպառազինման վրա, վո՛չ միայն հեղափոխու-
թյան գործին և մեր կուսակցությանը նվիրված նրա
անձնակազմի վրա, այլև հենց իր՝ յերկրի տնտեսական
կերպարանքի հսկայական փոփոխության վրա։

Առաջին հնգամյակում մենք Հեռավոր Արևելքում
նեղորեն ենք ավելի շատ միջոցներ, քան ցարական կա-
ռավարությունն իր գոյության ամբողջ ընթացքում։
Յերկրորդ հնգամյակը Հեռավոր Արևելքի յերկրի հա-
մար հանդիսանում է այդ ծայրերկրի սոցիալիստական
ինդուստրացման հսկայական ծրագիր։

Յերկրորդ հնգամյակում յերկրի առաջ խնդիր է
դրված՝ ծավալել խոշորագույն ինդուստրիա, մետա-

մղում և իրենց հետ պայքարի յեն տանում մարտիկներին՝ մասսաներին՝ մարտական պատրաստութեան լավագույն ցուցանիշների համար:

Ամբողջ բանակն իր առաջ խնդիր ե գրել ամենակարճ ժամանակամիջոցում կատարել ժողովրդական կոմիտեի, մեր սիրելի առաջնորդ ընկ. Վորոշիլովի հրամանը:

Ամբողջ բանակն իր առաջ խնդիր ե գրել մի՛շտ պատրաստ լինել, մի՛շտ արթուն լինել:

Ի վերջո, յես, վորպես բանակի հրամանատար, բանակի կուսկազմակերպության, կարմիր բանակայինների և հրամանատարների ու ֆազաֆական կազմի անունից հավաստիացնում եմ մեր կուսակցության համագումարին, վոր, յերթ հեռավոր Արևելքում կրոնկվեմ մարտական դեպքերը, ապա Հեռավոր Արևելքում Հատուկ կարմիր Բանակն սկսած կարմիր բանակայինից մինչև բանակի հրամանատարը, վորպես հեղափոխությանն անհունորեն նվիրված զինվորներ, բանվորագյուղացիական կարմիր բանակի ու նավատորմի մեր սիրելի առաջնորդ ընկ. Վորոշիլովի, կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեյի և մեր կուսակցության մեծ առաջնորդ ընկ. Ստալինի ղեկավարությամբ, ԿՊԱՍԱՍԽԱՆԵՆՔ ԱՅՆՊԻՍԻ ՀԱՐՎԱԾՈՎ, ՎՈՐԻՑ ԿՃԱՐՃԱՏԵՆ, ԻՍԿ ՏԵՂՏԵՂ ՓՈՒԼ ԿԳԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼԻՋՄԻ ՀԻՄՔԵՐԸ (բուն ծափեր, ուռաներ):

ԿԵՅՅԵ՛ ԲԱՆՎՈՐԱԳՅՈՒՂԱՅԻԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՈՒ ՆԱՎԱՏՈՐՄԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԸՆԿ. ՎՈՐՈՇԻԼՈՎԸ (ՄԻԱՀԱՄՈՒԹ ԾԱՓԵՐ):

ԿԵՅՅԵ՛ ՄԵՐ ԿՈՒՍԱԿՅՈՒԹՅԱՆ ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՆ (ծափեր):

ԿԵՅՅԵ՛ ՄԵԾ ԼԵՆԻՆՅԱՆ, ԿՈՒՍԱԿՅՈՒԹՅԱՆ ՂԵՎԱՎԱՐ, ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՍՏՐԱՏԵԳ, ԸՆԿ. ՍՏԱԼԻՆԸ (բուն ծափեր):

(Բոլորը վոռքի յեն կանգնում, ուռաներ):

Հեռավոր Արևելքում կարմրադրոշ հատուկ բանակի՝ հրամանատար
ԸՆԿ. ԲՆՅՈՒՆԵՐ

րոնց նախապատրաստման գործին Ճապոնիան այժմ
լստ ելության ծախսում է իր բոլոր ազգային միջոցները:

Յերկրորդ ցուցանիշն է՝ ճանապարհային-խճու-
ղային շինարարությունը: Այս յերկու տարվա մեջ ճա-
պոնացիք կառուցեցին 2200 կիլոմետր գրունտային ճա-
նապարհ: Յեթե մենք դիտենք այդ գրունտային ճանա-
պարհների ուղղությունը, կտեսնենք, վոր նրանք կամ
ընթանում են սահմանագծի ուղղությամբ, կամ ներ-
քին Մանջուրիայից անալայման ձգվում են դեպի մեր
սահմանային կետերը, այնպիսի ուղղություններով,
վորոնք ամենից ավելի ձեռնտու յեն ապագայում ստրա-
տեգիկ գործողություններ ծավալելու համար:

Յերրորդ ցուցանիշն է՝ ողանավակայանների շինա-
րարությունը: Ճապոնացիք կառուցել են մոտ 50 ողա-
նավակայան և ավիացիոն բազա: Այդ բոլոր բազաները
և ողանավակայանները, յեթե դիտենք քարտեզը, դա-
ստիկորված են Մուկդենից դեպի հյուսիս: Նրանք բոլորն
ել կենտրոնացված են Մուկդեն—Սարբին—Յիցիկար յե-
ռանկյունում՝ այդ շրջանից դեպի հյուսիս:

Ճապոնիայի ռազմական միևնույն շայասին՝ փետր-
վարի 3-ին իր ունեցած զույգի ժամանակ, համեստո-
րեն փոքր ցույց տալով Հյուսիսային Մանջուրիայում
իրենց ունեցած ուժերը, մեզ մեղադրում եր, թե մենք
հսկայական զորք ենք կենտրոնացրել մեր սահմաննե-
րում: Նա ասել եր—ահա մենք ճապոնացիներս Մանջու-
րիայում գրավել ենք Ֆրանսիային, Գերմանիային ու
Բելգիային հավասար տարածություն և այդտեղ ունենք
միայն 50.000 զորք, իսկ դուք միմիայն Հեռավոր Արե-
վելքի սահմաններում կուտակել եք 100.000 զորք և 300
ինքնաթիռ: Պետք է ջրել այդ սխալ տեղեկությունը:
Մենք կատարելապես ճիշտ տեղեկություններ ունենք,
վոր յեթե մինչև Մանջուրիան գրավելը ճապոնական
զորքերը կաղմում էին միայն 10.000 հոգի, ապա այժմ
այդտեղ կա 130.000 զորք, այսինքն՝ ավելի քան ճապո-
նական ամբողջ բանակի մի յերրորդը: Դրան պետք է
ավելացնել Մանջու-Գոյի 110—115 հազար զինվորնե-

Հենց բանական ուժեղացնելու և ամրապնդելու համար։ Բանական ամրացված և լավագույն կազմերով։ Ավելորդ է թվեր բերել, կամ ցույց տալ նրա աճումը տոկոսային համեմատությամբ։ Յես կարող եմ ձեզ զեկուցել, վոր նա իր վորակական ու քանակական կազմով հասցված է այնպիսի վիճակի, վոր մենք կարող ենք կատարելապես հանգիստ չարունակել այստեղ մեր աշխատանքը (ծափեր)։

Բացի դրանից, ինչպես բոլորիս հայտնի յե, մեր կուսակցությունը, մեր առաջնորդ ընկ. Ստալինը, յեթե մի գործ սկսում ե, հասցնում ե մինչև վերջը։ Այդպես ել մինչև վերջը կհասցվի Հեռավոր Արևելքի պաշտպանությունը (ծափեր)։

Մենք ուժեղ ենք տեխնիկայով, տանկերով ու ավիացիայով։ Յեթե մենք կարիք ունենանք չափելու մեր ուժերը, յեթե դրան հարկադրեն մեզ, յես կարծում եմ, վոր մենք, թե՛ գործի տեսակների և թե՛ ըստ ամբողջ բանակի հաղթական դուրս կգանք այդ ընդհարումից (ծափեր)։

Մեր տանկերը, մեր ավիացիան, մեր առաջին հընգամյակի զավակներն են։ Յես կարծում եմ, վոր առաջին հնգամյակի այդ զավակները կկարողանան կատարել իրենց սոցիալիստական պարտականությունը խորհրդային Միության հանդեպ՝ վոչ միայն սահմանագլխում, վո՛չ միայն ռազմաճակատում, այլև իմպերիալիստական հակառակորդի խորը թիկունքի վորեկից տեղում (ծափեր)։

Ընկերներ՛ր, պատերազմը մեր յերկրորդ հնգամյակի պլանի մեջ չի մտնում (ծիծաղ դափիվում)։ Այդպես՝ գոնե լսելով ընկ. ընկ. Մորոտովի և Կույբիչևի զեկուցումները, յես չնկատեցի, վոր այդտեղ վորեկ կես, կամ պարագրաֆ ե մտցված պատերազմի մասին (ծիծաղ)։

Մենք չենք ուզում պատերազմել, սակայն, յեթե մեզ ստիպեն, հարկադրեն, մենք կարող ենք համարձակորեն չափել մեր ուժերը և թող այն ժամանակ մեր հարեան-

ները չնեղանան, յեթե նրանց լավ հասցնի մեր փորձված, մարտերում կոխված, քաղաքականորեն ամրակուռ ու միաձույլ, մեր կուսակցությանը նվիրված բանակը, առաջին հնգամյակի զավակը հանդիսացող տանկերն ու ավիացիան (ծափեր)։

Վո՞րն ե այն արմատական տարբերությունը, վորը դուրսից ունի Մանջուրիայում, ճապոնական հրամատարության գործադրած ձեռնարկումների և Հեռամատարության գործադրած ձեռնարկումների միջև։ Վոր Արևելքում մեր գործադրած ձեռնարկումների միջև։ Սյն, վոր այն ամենը, ինչ վոր անում ենք մենք Հեռավոր Արևելքում, յենթարկված ե միմիայն մեր Հեռավոր Արևելյան սահմանների պաշտպանությանը, մինչդեռ Արևելյան սահմանների պաշտպանության ձեռնարկումները ճապոնական հրամանատարության ձեռնարկումները հետապնդում են հարձակման նպատակներ։ Այդ ե արմատական տարբերությունը։

Ընկ. Ստալինն իր զեկուցման մեջ կանգ առնելով Հեռավոր Արևելքի հարցի վրա, ասաց՝ մենք վոչ միայն մտադիր չենք զիջել Հեռավոր Արևելքը, այլ ընդհակառակը ձգտում ենք ավելի ծավալել այստեղ սոցիալիստական շինարարության գործը։

Յերբ յես այսոր բանակի անունից ձեզ զեկուցեցի, վոր մենք խորհրդային Հեռավոր Արևելքը չենք տա, ապա իմ այդ համոզմունքը հիմնված ե վոչ միայն Կարաիմ բանակի գործի վրա, վո՛չ միայն նրա տեխնիկական սպառազինման վրա, վո՛չ միայն հեղափոխական շինարարության վրա, այլև հենց իր՝ յերկրի տնտեսական անձնակազմի վրա, այլև հենց իր՝ յերկրի տնտեսական կերպարանքի հսկայական փոփոխության վրա։

Առաջին հնգամյակում մենք Հեռավոր Արևելքում ներդրել ենք ավելի շատ միջոցներ, քան ցարական կառավարությունն իր գոյության ամբողջ ընթացքում։ Ուսումնասիրելով Հեռավոր Արևելքի յերկրի հաճախորդ հնգամյակը Հեռավոր Արևելքի յերկրի համար հանդիսանում ե այդ ծայրերի սոցիալիստական ինդուստրացիան հսկայական ծրագրեր։

Յերկրորդ հնգամյակում յերկրի առաջ խնդիր ե դրված՝ ծավալել խոշորագույն ինդուստրիա, մետա-

մղում և իրենց հետ պայքարի յեն տանում մարտիկների
մասսաներին՝ մարտական պատրաստության լավագույն
ցուցանիշների համար:

Ամբողջ բանակն իր առաջ խնդիր է դրել ամենակարճ
ժամանակամիջոցում կատարել ժողովրդական կոմի-
սար, մեր սիրելի առաջնորդ ընկ. Վորոշիլովի հրամանը:

Ամբողջ բանակն իր առաջ խնդիր է դրել մի'շտ պատ-
րաստ լինել, մի'շտ արթուն լինել:

Ի վերջո, յես, վորպես բանակի հրամանատար, բա-
նակի կուսկազմակերպության, կարմիր բանակայիննե-
րի և հրամանատարների ու ֆադաֆական կազմի անունից
հավաստիացնում եմ մեր կուսակցության համագումա-
րին, վոր, յերե Հեռավոր Արևելքում կրոնկվեն մարտա-
կան դեպքերը, ապա Հեռավոր Արևելքյան Հատուկ կար-
միր Բանակն սկսած կարմիր բանակայինից մինչև բա-
նակի հրամանատարը, վորպես հեղափոխությանն ան-
հունորեն նվիրված զինվորներ, բանվորագյուղացիական
կարմիր բանակի ու նավատորմի մեր սիրելի առաջնորդ
ընկ. Վորոշիլովի, կուսակցության կենտրոնական կո-
միտեյի և մեր կուսակցության մեծ առաջնորդ ընկ.
Ստալինի ղեկավարությամբ, ԿՊԱՏԱՍԽԱՆԵՆՔ ԱՅՆ-
ՊԻՍԻ ՀԱՐՎԱԾՈՎ, ՎՈՐԻՅ ԿՃԱՐՃԱՏԵՆ, ԻՍԿ ՏԵՂ-
ՏԵՂ ՓՈԻԼ ԿԳԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ՀԻՄՔԵՐԸ (բուռն
ծափեր, ուռաներ):

ԿԵՅՅԵ՛ ԲԱՆՎՈՐԱՅՅՈՒՂԱՅԻԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱ-
ՆԱԿԻ ՈՒ ՆԱՎԱՏՈՐՄԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԸՆԿ. ՎՈՐՈՇԻԼՈՎԸ
(ՄԻԱՀԱՄՈՒԹ ԾԱՓԵՐ):

ԿԵՅՅԵ՛ ՄԵՐ ԿՈՒՍԱԿՅՈՒԹՅԱՆ ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԿԵՆՏ-
ՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՆ (ծափեր):

ԿԵՅՅԵ՛ ՄԵԾ ԼԵՆԻՆՅԱՆ, ԿՈՒՍԱԿՅՈՒԹՅԱՆ ՂԵ-
ԿԱՎԱՐ, ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՀԵՂԱ-
ՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՍՏՐԱՏԵԳ, ԸՆԿ. ՍՏԱԼԻՆԸ (բուռն ծա-
փեր):

(Բոլորը վոսթի յեն կանգնում, ուռաներ):

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0225023

40.895

ԳԻՆԸ 50 ԿՈՊ.

արվ
ըմլ

**XVII СЪЕЗДЪ ПАРТІИ
ОБЪ ОБОРОНѢ СТРАНЫ**

Речи т. т. Ворошилова, Тухачевского, Буденного и Блюхера.

Гориздат ССР Арменіи, Эривань